

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 1 frt
Félévre ... 2 frt
Egész évre ... 4 frt
Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

VIII., József-utca
78. sz. II. e. 10. a.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Ersekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vívó-Egylet,
Lőcei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcei Vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaiújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmezi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Sz. tmár-Németi torna és vívó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Hivatalos.

Szabályzat

a testgyakorlás, mértani rajz (technikai része) és a szépírást tanulása alól való fölmentés ügyében. (Az 1883. évi XXX. törvényczikk 5. §-ához).

(Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1885. évi 44.870. illetőleg 1900. évi 4.649. szám alatt kelt rendeleteivel.)

Az adminisztrációban a fölös munka mellőzése, s az ügymenet egyszerűsítése és gyorsítása tekintetéből a vallás- és közoktatásügyi miniszter a rendelkezése és vezetése alatt álló középiskolákban a testgyakorlás, mértani rajz (technikai része) és a szépírást tanulása alól való fölmentés jogát, melyet az 1883. évi XXX. törvényczikk 5. §-a a vallás- és közoktatásügyi miniszternek tartott fenn, a középiskolai igazgatókra, illetőleg a tankerületi főigazgatókra ruházza, kik e jogot a miniszter nevében fogják gyakorolni.

Az írásban adandó fölmentésnél a fölmentés e szavakkal vezetendő be: „a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1885. évi 44.870. sz. a. kelt rendeletével nyert felhatalmazás alapján..“

A fölmentés egyelvű és egyöntetű gyakorlására a következő utasítás irányadó:

1. A fölmentés csak a szülő vagy helyettese kérelmére történhetik meg.

2. A szembeötölő testi hibáknál, de csakis a következőknél: sántaság (ez csak a testgyakorlást illetőleg), bénaság, puposság, félszeműség, a fölmentést és pedig az egész tanévre a középiskolai igazgató maga adhatja meg szóbeli kérelemre s minden orvosi bizonyítvány követelése nélkül.

3. Múló testi bajoknál és betegségeknél egy fél évnél kisebb időtartamra szintén az igazgató adja meg a föl-

mentést, de csak orvosi bizonyítvány alapján, melyben jelezve kell lenni a betegségnek s annak is, hogy a fölmentés szükséges és mennyi időre adandó meg.

4. Egyéb bajoknál és betegségeknél az év hosszabb részére, vagy az egész tanévre szóló fölmentés megadására a tanker. főigazgató hatalmaztatik fel, kihez az illető középiskolai igazgató útján kell folyamodni. A folyamodványhoz a fönnebbihez hasonló szerkezetű hivatalos pecséttel ellátott hatósági orvosi bizonyítvány melléklendő. Egy negyed évnél rövidebb időre, különösen kiállott betegség után szükségelt üdülés céljából, a tanintézeti igazgató magán háziorvos bizonyítványára is megadhatja a fölmentést.

5. Azon középiskoláknál, melyeknek iskola-orvosuk van, a tanulóknak a felmentésért nem kell külön folyamodniok, hanem az iskola-orvos a tanév elején teljesítendő általános vizsgálat alapján jelentést tesz, hogy mely tanulók lesznek a torna alól felmentendők, mely jelentésből kifolyólag adja meg a fölmentést vagy az igazgató, vagy a főigazgató az eddigi módon. Hasonlóképen az iskola-orvos véleménye alapján adandó meg a fölmentés évközben, netán fölmerülő balesetek vagy betegségek esetén.

6. A testgyakorlásnál az orvosi bizonyítvány alapján részleges fölmentésnek is lehet helye, például a nyújtón való gyakorlatoktól, az ugró gyakorlatoktól.

7. Az igazgató elutasító határozata ellen netalán beadott felfolyamodványok az igazgató véleményével a tankerületi főigazgatóhoz, a főigazgató elutasító határozata ellen beadott felfolyamodványok pedig ugyanennek véleményével a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztendők fel.

8. A mennyire lehetséges, a főigazgatóhoz intézett

folyamodványok az intézeti igazgató által mind együtt küldendők fel, és pedig az év elején szeptember 30-áig, mely időpontra a tanulók jó eleve figyelmeztetendők. Ha a fölmentés szüksége évközben áll be, a kérelem elfogadása és tárgyalása ekkor sem tagadható meg.

9. A mértani rajz (technikai része) alól való fölmentés eddigelé sokféleképen értelmeztetett. A dolog felfogásánál csak két momentum lehet irányadó t. i. egyrészt a fölmentett tanuló testi fogyatzása, másrészt a tantárgy alakbeli megértése, mely utóbbi rajzolás nélkül lehetetlen. Ennélfogva a rajz technikai része alól fölmentett tanulóktól nem követelendő a mértani rajznak finom s a szemet nagyon igénybevevő, apróságokig menő pontos előállítás, nem követelendő a technikai ügyesség; azonban köteles a tanuló a dolog kellő megértésének elérésére és kimutatására oly rajzot készíteni, melyből a mértani felfogás kítűnjék. Egyáltalában az ily tanulóktól nagy mértékű és vastag vonású rajzok követelendők. Ha a rajzbeli felfogás az első rajzokból kítűnik, elegendők ezek s nem követelendő az ily tanulóktól az úgynevezett tisztázott rajz. Hasonló mérsékelt követelések állítandók fel a szabadkézi rajznál is. A reálskolai tanulóknál szükséges azonban figyelmeztetni a szülőket, hogy a rajzolásnak korlátolt tudása a technikai pályákon a tanuló jövőjére nézve káros lehet s nem volna-e inkább megfontolandó az ily tanulókat más irányú pályára szánni.

10. Hogy egyrészt a fölmentéseket ellenőrizni lehessen, másrészt egészségügyi szempontból tanulmányt lehessen tenni, kötelesek az igazgatók a lefolyt tanévben a tanintézetüknél fölmentett tanulók jegyzékét minden tanév végén a tankerületi főigazgatóhoz beküldeni, a ki e jelentés főbb adatait saját évről jelentésébe foglalja, szükséges észrevételei és javaslatai kíséretében. E jegyzékben az osztályonként felsorolt tanulók nevéhez a 2. rovatba odaíratandó, mely tárgyakból mentetett fel az illető tanuló; a 3. rovatba, mennyi időre; a 4-ikbe, mely testi baj vagy betegség miatt; az 5-ikbe, ki adta meg a fölmentést és mely szám alatt?

Budapest, 1900. február hó 17-én.

Márczius 15-ike.

A szabadság napjának évfordulóján a nemzet testi erősödésének munkásai is méltán elmélkedhetnek hivatásukról. Kell, hogy találjunk e nagy napra következő dicső harcokban annyi lelkesítőt, hogy izmainkat megfeszítse az elszántság és érezzük testünkben, lelkünkben a készséget a haza védelmére. — Ugyde a hazát csak a lélekben és testben ép férfiak védhetik meg. Így régi igazság, hogy a testi nevelés ügye első rangú nemzeti fontosságú ügy. — De az ily fontos ügyek rendszeren a legmostohább elbánásban részesülnek.

Az iskolától nem várhatja senki, hogy a testgyakorlatokat oly módon gyakorolja, hogy a családot felmentené e téren kötelességétől. De hol

van magyar család, mely annyit törődne gyermeke testi fejlődésével mint iskolai előhaladásával. — Sőt a legtöbb családban a satnya gyermeket korai iskolába küldéssel valójában a korai sírba kergetik.

Az állam és az iskola megtesznek ma már annyit, hogy a családi támogatással sokra mehetnek, de e nélkül a haladás alig vehető észre.

A tanárok kötelessége, de főleg az iskola orvosoké, hogy a fiúkat és a szülőket mindenkor figyelmeztessék a testi épség fejlesztésére. Így szóljon alkalomadtán a tanár a tanítványhoz! Miért vagy oly sápadt? — Mi bajod van? — Egyenesen tartsd magad! — Tudsz-e uszni, korcsolyázni stb., stb. Lásd a tanuló, hogy minden tanára figyeli egészségét, elismeri erőbeli fejlettségét. — A jó tornázó fiúkat ne gúny, hanem dicséret illesse tanáraitól.

Öntsük tanítványainkba az önnevelés szempontjából felette fontos hazafias érzést. Magyarázzuk meg, hogy ha a világ minden tanulóit közt a magyarok tudják legjobban leczkékiket és ők a legerősebbek, úgy nemzetünk is az első fog lenni. Legyen minden tanuló olyan magyar, ki hazafias érzésből tanul és tornázik.

Nemcsak a harcban kell az erős nemzedék, a mindennapi élet is edzett testet kíván. Szoktassuk hozzá a tanulókat, hogy a testgyakorlatokat ne tudja nélkülözni senki se. Nálunk a testedző sport csak a házasságig erősíti az itjakat, az angoloknál egészen a késő vénységig. — Nálunk a labdázás csak az ifjak játéka, az angoloknál minden kor szórakoztatása.

A szabadság napján meg kellene fogadtatni az ifjúsággal, hogy erős fog lenni a lehetőségig és hazaszeretetét kötelessége teljesítésével fogja bebizonyítani. Meg kellene magyarázni ily nagy napon a tanulósnak kötelességét teste iránt is, hogy önként, lelkesedéssel igyekezzék testi erejét nevelni.

Nemzetünknek a békében is nagy harcot kell vívnia a sors csapásaival szemben; legyen erős az ifjúság, hogy ezt, és ha jó az igazi harcot is dicsőséggel vívja meg.

Doktor.

A Magyar Athletikai Club evezős osztályának jelentése az 1899. évről.

— Bemutatva az 1900. évi márczius 1-én tartott rendes közgyűlésnek. —

Tisztelt közgyűlés!

Parti házunk árbocznán magasra vonva lobog a kéksárga zászló, hirdetője annak a haladásnak, a melyet evezős-testületünk fennállásának negyedik éve felmutathat s a mely haladásra kétségtelenül bizonyos önérettel hivatkozhatunk. Hivatkozhatunk pedig annál is inkább, mert legutóbbi évi jelentésünk benyújtásakor még a legvérmesebbek sem igen remélték azt, hogy egy rövid esztendő alatt ekkora lépésekkel menjünk előre a kon-

solidáció ösvényén. A t. közgyűlésnek nem kell magyarázgatnunk, hogy miben áll ez a haladás. Tisztában van azzal minden egyes tagtársunk! S ha mégis jelentésünk első szavának a parti házunkról való megemlékezést választottuk, tettük azt egyedül azért, mert köteles beszámolólnak mindjárt letelején utalni akarunk arra a jegyre, a melyben jóformán ezidei egész tevékenységünk mozgott.

Az 1899. év az anyagi munkálkodás esztendeje volt! Szükségünk volt erre az esztendőre! Azok nélkül, a miket ennek folyama alatt sikerült véghez vinnünk, vivhattunk volna ki eredményeket a sport terén akár mennyit, azok legfeljebb amolyan pünkösdi királyság jelét biztosítottak volna számunkra, de testületünk fennmaradására a kellő garanciát nem szolgáltathatták volna.

A parti ház s hogy ez „anyagias” esztendő másik vivmányát is azonnal nevézzük: az anya-klubhoz való viszonyunk gyökeres rendezése, ezt a garanciát rendelkezésünkre bocsátották. Nem kell most már tartanunk attól, hogy mostani, vagy leendő tagjaink közül bárki is csak azért hagyjon itt bennünket, mert nálunk a kellő eszközöket fel nem találhatja, nem forog fenn immár annak veszedelme, hogy az anya-klubban valamikor egy sportunkkal esetleg nem szimpatizáló többség megvonja tőlünk a létezésünkhöz szükséges támogatást. Sőt ellenkezőleg, az elmúlt évben felépített állandó házunk, a mely nyújt mindent, a mi egy sport-ember sportbeli és kényelmi szükségleteire nélkülözhetetlen, bizonyára hatalmas vonzóerő lesz az evezés iránt érdeklődőkre, s ezt a vonzóerőt csak növelni fogja az a minden irányban helyes megoldás, mely köztünk és az anya-klub között mindörökké biztosította a jó viszonyt.

Szinte megalakulásunk napja óta élt mindnyájunk szívében az a vágyakozás, hogy uszóházunk mellé, a mely az utóbbi időben már folyton szaporodó hajóparkunk elhelyezésére is alig volt elegendő, egy olyan állandó jellegű épületet emeljünk, a mely egy sportklub igényeinek megfelelő, valóságos otthonunk legyen. E kívánság megvalósítása elé azonban természetesen akadályok gördültek. Küzdenünk kellett azokkal a gyermekbetegségekkel, a melyek egyetlen ifju szervezetet sem szoktak megkímélni, a melyeknek leküzdése azonban a szervezetet csak erősíti.

A küzdelemben mi is győztünk a betegségek felett s a mikor a márczius 16-iki rendkívüli közgyűlés elhatározta a parti ház felépítését, általános volt a lelkesedés, általános a bizalom, hogy a még ezentúl utunkba gördülő akadályokat is el fogjuk tudni hárítani.

Márczius 8-án egy választmányi ülésen proponálta szépen megokolt indítványában *Martin István* igazgató-helyettesünk, hogy tegyük félre a rendes közgyűlésen megszavazott ideiglenes pavillon terveit és építsük meg mindjárt az állandó házat. A választmány pártolta az eszmét, de hogy a skeptikusok aggodalmait is figyelembe vegye, a maga részéről 25 új alapító-tag jelentkezéséhez kötötte annak végleges elfogadását. Ekkor nyilvánult azután teljes mértékben az a ragaszkodás, a melylyel tagjaink az evezős-sport iránt viseltetnek. Alig egy hét alatt nem 25, de 30 új alapító tag volt együtt s a 16-ára egybehívott rendkívüli közgyűlés bátran magáéva tette az igazgatóhelyettes indítványát, egyúttal azt is elhatározva, hogy az új ház ne a Margitszigeten, a hol többen óhajtották volna, hanem mostani helyén, a Császárfürdő előtt, a székes-főváros szívésségéből használatunkra átengedett területen épüljön. A határozatnak erre az utóbbi részére fő indító ok volt az is, hogy a Margitsziget folyamatban levő rendezése még évekig visszavethette volna a terv megvalósítását.

A lelkesedés az ügy iránt nem volt csak szalmaláng, hanem állandóan kísérte a csakhamar megkezdődött építkezést s tetőfokra hágott akkor, a mikor a *Magyar Athletikai Club* elnöke, gr. *Andrássy Géza* s alelnökei gr. *Széchenyi Imre* és dr. *Krasznay Ferencz* is sorainkba állottak, hogy alapítványaikkal elősegítsék az eszme megvalósulását.

Szeptember elején már készen állott kis parkunkban, tenispályánk mellett az új ház s erősen készültünk a nagyszabású felavató ünnepélyre, a melyet azonban a hirtelen jött árvízveszedelem miatt jónak láttunk az idei tavaszra halasztani. Így csak egész csendben vettük át a házat az építő-bizottságtól. Erre az átvételre jó alkalmul szolgált az októberben tartott *rendkívüli közgyűlés*, a mely a nyár folyamán sok oldalú elfoglaltsága miatt vezetőségüktől visszalépett *Gerenday Béla* igazgatót közlekedéssel újból csónakdánk élére állította.

Házunkat tehát szerencsésen megépítettük, volt azonban még egy gyengeségünk, a melyet folytonosan éreztünk s ez nem volt más, mint annak a tudata, hogy a *Magyar Athletikai Clubbal*, melynek mindnyájan tagjai vagyunk, a viszonyunk nem volt kellőleg szabályozva. Ezen segíteni kellett már csak azért is, mert több tagtársunkban, a kiket elkeserített az a tapasztalat, hogy az anyaklubban némelyek félreértették törekvéseinket s nem voltak hajlandók azokat méltányolni, felmerült a *teljes különválás* ideája.

Ez a különválás mindenesetre nagy rázkódtatásoknak tette volna ki a klubot, a melynek kebeléből a mi testületünk kisarjadzott, de a csónakdát is s ezért csak örömeinkre szolgálhat, hogy választmányi tagtársunk, dr. *Széki Antal* nagy körültekintéssel megkoncipiált szabályozási tervét, illetve az abban lefektetett alapelveket egyrészt a csónakda rendkívüli közgyűlése (decz. 12-én), másrészt a klub rendkívüli közgyűlése is (decz. 21-én) elfogadta.

Az elfogadott szabályozási terv főbb pontjai megállapítják, hogy a csónakda átadja vagyontát a klubnak s a M. A. C. viszont elvállalja a csónakdát terhelő adósságoknak törlesztését; hogy az evezős osztály jövedelmei a klub pénztárába folynak, a bevételek 90 százaléka azonban a csónakda céljaira jut s a mi talán a legfontosabb, hogy a csónakda belügyeiben teljes autonómiát kap.

Ugyanez a szabályozás a csónakda beleegyezésével az eddigi nevet, a mely hangzására és magyaros voltára nézve is kívánni valókat hagyott fenn, a *Magyar Athletikai Club Evezős Osztálya* névre változtatta, elrendelte továbbá, hogy az evezős osztály igazgatója a M. A. C. elnökségének tagjai közé vétessék fel azzal a hatáskörrel, melyet az evezős osztály házszabályai megszabnak.

Az itt elmondottakból látható, hogy a szabályozás nem jelent reánk nézve degradációt, hanem ez csak az ideiglenes állapotok szerencsés rendezése.

Szerencsésnek modhatjuk, mert míg egyrészt az anyaklub érdekeit is szem előtt tartja, másrészt sportbeli és egyéb belügyi önállóságunk meggyásásával leveszi rólunk az anyagi ügyek nyűgét s lehetővé teszi, hogy egész erőnket a sport művelésére fordíthassuk. Hogy pedig ez milyen kívánatos dolog, arra nézve elég ujjmutatás éppen ez az 1899. esztendő, a melyben erőnk jórészt az anyagi ügyek rendezésére kellett értekesítenünk. Ez okozta azt, hogy sportbeli tevékenységünkben nem volt meg az a fejlődés, a melyre az előzmények után számíthattunk.

Tagjaink közül sokakat ez az anyagi irányban való működés vont el az evezés fokozottabb gyakorlásától,

s így történt, hogy bár működő tagjaink száma nagyobb volt a tavalyinál, az elért kilométerrekord még sem haladja meg a múlt évét.

Talán — a szerencse szeszélyeinek ellenünk fordulását kivül — ennek tulajdoníthatjuk azt is, hogy a nagy nemzetközi regattán sem játszhattunk olyan szerepet, a milyenre hivatva lettünk volna.

Számosaknak, a kik egyesületünk keretén kivül állanak, feltűntek ezek a körülmények s nem hiányoztak olyanok sem, a kik ezekből állandó sportbeli hanyatlást jósoltak számunkra; de az ilyen jóslatoktól nem kell megijednünk. Közelebbi ismerőseink nagyon jól tudják, hogy a munka mily halmaza bilincselte le bennünket mostanáig, s ezek csodálkoznak azon, hogy mégis a sport terén is képesek voltunk számbavehető eredményeket produkálni. Nem kevesebb mint 61 működő tagot — köztük számos ujat — felmutatni, két versenycsapatot s egy skiff-versenyzőt a starthoz állítani, a mellett a turázást is kultiválni, bizonyára nem válnék szégyenére más egyesületnek sem, más körülmények közt sem.

Hogy azonban ezt most itt elmondhassuk, ahhoz igazán tagjaink lankadatlan buzgalmára volt szükség; 2555 indulást és 21.034 kilométert összehozni csak ennek a buzgalomnak segítségével sikerült.

Abrai Zoltán szertárosunk, a tavalyi champion, állott a buzgó csapat élén, fáradságot nem ismerő szorgalmával vonzó példát mutatva a többieknek. Ő egymaga 2524 kilométert evezett be. Utána Raics Lajos művezetőnk, a kit a nyáron sajnálatunkra lemondott Dobák Emil dr. helyébe választottunk, következik a sorban 1472 kilométerrel, míg a harmadik Manno Leonidas 1078 kilométerre mögött alig néhánynyal maradt le Ságyl Gyula.

Julius 13-án házi evezős versenyt rendeztünk, a melynek két programpontjában 3—3 négyescsapat indult. Egy héttel később pedig egyes és páros küzdelemből álló tennisz-versenyünket tartottuk meg saját pályánkon, tennisz játékos tagjaink élénk részvétele mellett. Ha még felemlítjük, hogy számos szép kirándulást rendeztünk, sportműködésünket nagyjából vázoltuk.

Hiányos volna azonban beszámolóunk, ha meg nem emlékeznénk elnökünk, gr. Andrássy Géza szeretetreméltó jóindulatáról, a melylyel nagyösszegű alapítványa mellett még egy igen értékes, remek művü tiszteletdíjat is ajánlott fel számunkra a szabad rendelkezés jogával. A gyönyörű tiszteletdíj hováfordítása iránt a t. közgyűlés fog határozni, de annyit mi is megtehetünk, hogy szeretett elnökünknek ezen a helyen is leghálásabb köszönetünket fejezzük ki.

Ezen kivül azonban még egy köszönettel tartozunk. Ez a köszönet pedig szól a főváros szép hölgyeinek, a kik ez idén is támogatásunkra siettek minden társadalmi akciónkban; multságainknak jó hírét fentartani segítettek, s tennisz-pályánkra pezsgő életet varázsoltak.

Szeretjük remélni, hogy támogatásukat a jövőben sem fogják tőlünk megvonni!

A jövőben, a mely elé egyébként is teljes bizalommal nézhetünk, mint olyan elé, a melyben az anyagi nyűg bilincseitől menten, konzolidált viszonyok között ideális czélok felé törhetünk s új diadalokat szerezhetünk anyaklubunk, a M. A. C. sok dicsőséget látott színeinek.

Ebben a törekvésünkben számítunk minden tagtársunk segítségére, most pedig mult évi működésünkért kérjük fölmentésünket.

Budapesten, 1900. január havában.

A választmány.

A soproni tornaverseny.

A magyarországi tornaegyletek szövetsége által, Sopron szab. kir. város katonai gyakorlóterén 1900. évi június hó 3-án és 4-én rendezendő szövetségi országos VI-dik Tornaünnepély alkalmával minden résztvevő tornásznak szükséges tudnivalók.

Gyülekezés. Sorakozás. A próba (rend- és szabadgyakorlatok). Kivonulás a tornaterre. Felvonulás. Az egyleti zászlók megkoszorúztatása. Szabadgyakorlatok és az elvonulás.

a) A gyülekezés.

A gyülekező hely: a soproni tornacsarnok.

A gyülekezés ideje: 1900. évi június hó 3-án, d. u. $\frac{1}{2}$ óra.

A gyülekező helyen minden tornász átveszi a fabotot, mely a kivonulás- és a felvonulás alatt: egyik végével a jobb kéz mutató ujján támaszkodik, a hüvelyk ujj elől és pedig jobbról-balra a többi (3) ujj hátulról fogják a botot és így a bot a jobb vállhoz (lefelé nyújtott jobb karral) függélyesen tartandó. (A fabot 1.10—1.20 mtr. hosszú).

b) A sorakozás.

Az ünnepi művezető „sorakozó“! vezérszavára, minden egylet művezetője, embereit a tornacsarnok előtti téren, annak bármely részén 4-es oszlopba vezérli. Megjegyzendő, hogy minden oszlop élén az alacsonyabb tornászok álljanak. Minden oszlop élére áll: az illető egylet czimtábláját hordozó ifjú, az egylet zászlóvivője és művezetője. A mely egylet megjelent tagjaival (pl. 10 emberrel), teljes 4-es sorokat nem képezhet, annak fennmaradt embere, illetőleg emberei, más — hasonló egyenruhájú egylet oszlopába, a netalán szükséges 4-es sor kiegészítése végett sorakoztatandók. Ezen pótlásokat az ünnepi művezető jó belátása szerint fogja eszközölni.

Ez után az ünnepi művezető a „menetet“ állítja össze. A menet élén halad majd: a szövetség vezetősege, az ünnepi művezető és néhány rendező bizottsági tag. Ezeket követik 4-es oszlopban a soproni tornaegylet tagjai, ezek után pedig a többi egylet a. b. c. sorrendben következik. Most megindul a menet.

A járás alatt minden tornász nagy gondot fordítson: a fej — felső test — valamint a tornabot helyes hordozására. A jobb kar járás közben ne lengjen! Továbbá nagy figyelem fordítandó: a csatlakozásra, lépés tartásra, fedezésre és az igazodásra!

Minden tornász kabátját bal alkarján viszi!

c) A próba.

(Rend- és szabadgyakorlatok. A próbán a felvonulás csak részben végeztetik.)

1. Felvonulás.

Midőn a „menet“ a fent leirt sorrendben áll, az ünnepi művezető vezérletére, a tornacsarnok előtti téren megindul s egy előzetesen jelzett ponton (Itt a zászlóvivők, a czimtáblát hordozó fiúk és a művezetők kilépnek.) a Lyon-féle ellenvonulással (az első 4-es sor balra kanyarodik, a második 4-es sor jobbra kanyarodik s így felváltva tovább) halad; vezérszóra „befelé kanyarodj“! az első két 4-es sor befelé kanyarodik és 8-as sorokba vonulnak. Ugy a 4-es sorok, mint a 8-as sorok közt egy teljes lépés sortávolság tartandó! a 8-as sorok rövid lépésben haladjanak. Miután az első 8-as sor (az előre jelzett vonalon) megállt, a következő 8-as sor egy teljes

(hosszú) lépés távolságban vezérszó nélkül áll meg; s így a többi sorok is. Most egy 8-as oszlopba jutottunk.

2. Rendgyakorlatok.

Vigyázz!

Első sor, a támponttól egész távolságra (balra és jobbra) — *indulj!* Az indulj vezérszóra történik a sor nyitása.

(A támpont előzetesen jelzendő; ez az első 8 közül, a jobb szárnytól a 4-ik legyen, ő állva marad.)

Fedezz! vezérszóra a többi fedezésre indul.

Oszlop, jobbra — *át!* Mindnyájan $\frac{1}{4}$ ford. jobbra.

Fedezz! most a 8 egymás mögött álló iparkodik fedezni.

Következik az A-B beosztás.

B sorok egy lépést előre — *lépj!* A kik kiléptek balra igazodnak.

Kabátot — *le!* Mindenki rövid mozdulattal, lehetőleg törzshajlítás nélkül, a bal lába elé, a földre teszi kabátját és azonnal vigyáz állást foglal el és a bot helyes (függélyes) tartására ügyel.

3. Szabadgyakorlatok.

Vigyázz!

Botot mellső mélytartásba — *le!* A „le” vezérszóra a bal kéz homlok magasságban nyúl a botért, illetőleg megfogja singfogással (kis ujj felül) s lelendíti azt a mellső mélytartásba, a jobb kéz pedig felső fogást vesz. Ezt a három mozdulatot vezérszó nélkül (mindenki 3 r. ütemet magában számlálva) végezzük. Hogy a botot a mellső mélytartásban — ez a kiindulási helyzet — helyesen fogjuk, ügyelni kell: hogy a kezek mérsékelt tárt — felső fogásban legyenek.

Az alább következő gyakorlatokat a vezérlő emelvényen mutatják be. Minden mozdulat harangjelre végzendő. A kettős jel a gyakorlat végét tudatja. A gyakorlatok lassú ütemben — azonban gyors és határozott mozdulatokkal, még pedig (mindegyik) 4-szer végzendők.

I. Botlendítés előre középtartásba 1. ütem; lendítés magastartásba 2. ütem; lendítés mellső középtartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

II. Botlendítés balra középtartásba és b. lépő állás oldalt 1. ütem; lendítés magastartásba 2. ütem; lendítés balra középtartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

Botlendítés jobbra középtartásba és j. lépő állás oldalt 1. ütem; lendítés magastartásba 2. ütem; lendítés jobbra középtartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

III. Botlendítés előre magastartásba és b. lépő állás oldalt 1. ütem; törzs fordítás balra és a bot jobb végét a bal oldalhoz lendíteni (a bal kar magastartásban marad; a bot függélyesen) 2. ütem; törzs fordítás vissza és a bot jobb végét magastartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

Botlendítés előre magastartásba és jobb lépő állás oldalt 1. ütem; törzs fordítás jobbra és a bot bal végét a jobb oldalhoz lendíteni (a j. kar magastartásban marad; bot függélyesen) 2. ütem; törzs fordítás vissza és a bot bal végét magastartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

IV. Botlendítés balra, rézsütös balkezű magastartásba és támadó állás balra, fejfördítással balra (jobb kéz a mellen) 1. ütem; botlökés rézsütös jobbkezű mélytartásba (b. kéz a mellen) 2. ütem; botlökés rézsütös balkezű magastartásba (j. kéz a mellen) 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

Botlendítés jobbra, rézsütös jobbkezű magastartásba és támadó állás jobbra, fej fordítással jobbra (b. kéz a mellen) 1. ütem; botlökés rézsütös balkezű mélytartásba

(j. kéz a mellen) 2. ütem; botlökés rézsütös jobbkezű magastartásba (b. kéz a mellen) 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

V. A IV-dik gyakorlat, azonban az A sorok balra — a B sorok jobbra kilépéssel kezdik s felváltva folytatják 2-szer 1—4 ütem.

VI. Botlendítés balra, rézsütös balkezű magastartásba (j. kéz a mellen) és támadó állás balra, fej fordítással balra 1. ütem; botlendítés a fejen át, hátsó rézsütös jobbkezű mélytartásban 2. ütem; botlendítés a fejen át, mellső rézsütös balkezű magastartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

Botlendítés jobbra, rézsütös jobbkezű magastartásba (b. kéz a mellen) és támadó állás jobbra, fej fordítással jobbra 1. ütem; botlendítés a fejen át, hátsó rézsütös balkezű mélytartásba 2. ütem; botlendítés a fejen át, mellső rézsütös jobbkezű magastartásba 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

VII. A VI-dik gyakorlat, azonban az A sorok balra — B sorok jobbra kilépéssel kezdik és felváltva folytatják. 2-szer 1—4. ütem.

VIII. Botlendítés balra, balkezű magastartásba, jobb-kéz a bal hónaljhoz lendül (bot függélyes tartásban) és támadó állás balra 1. ütem; botlendítés balra mellső mélytartásba és törzshajlítás előre 2. ütem; (törzsnyújtás és botlendítés balra, balkezű magastartásba bot függélyesen, j. kéz a bal hónaljhoz) 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

Botlendítés jobbra, jobbkezű magastartásba, balkéz a jobb hónaljhoz lendül (bot függélyes tartásban) és támadó állás jobbra 1. ütem; botlendítés jobbra mellső mélytartásba és törzshajlítás előre 2. ütem; törzsnyújtás és botlendítés jobbra, jobbkezű magastartásba (bot függélyesen, balkéz a j. hónaljhoz) 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

IX. A VIII-dik gyakorlat, azonban az A sorok a bal, a B sorok a jobb láb kilépésével kezdik és felváltva folytatják. 2-szer 1—4 ütem.

X. Botlendítés előre magastartásba 1. ütem; guggoló állás és a bot jobb végét a térdek között a földre tűzni (j. kar a térdek között bot függélyesen) 2. ütem; láb nyújtás és botot magastartásba lendíteni 3. ütem; kiindulási helyzet 4. ütem.

4) Kivonulás az ünnepi térre.

A próba alkalmával a szabadgyakorlatok befejezte után, a vezérszóra: Botot jobb váll — *hoz!* a bal kéz a bot bal végét a jobb vállhoz emeli és a bal kéz azonnal lelendül, a jobb kéz pedig a jobb vállhoz függélyesen tartja a botot. Kabátot — *fel!* vezérszóra, guggolással a kabátért nyulunk és azt a bal alkarra vetjük. B sorok egy lépést hátra — *lépj!* Oszlop balra — *arcz!* A támponthez zárkózni — *indulj!* Ez után visszavonulunk 4-es sorokba. Az élén álló 4-es sor miután vezérszóra megállítatják, a többi sorok, vezérszó [nélkül] 1 lépésnyi távolságban szintén megállanak. Botot a földre — *le!* mindenki a négyes soron kívül, jobbra a földre leteszi a botot. Helyét azonban senki sem hagyja el! A botok most a tornatér (az ünnepi tér) közelébe szállíttatnak, a hol a tornatérre vonulás előtt ismét kiosztatnak. Így tehát a városon keresztül haladva, nem visszük a botot. Most a zászlóvivők, az egyleti czimtáblát hordozó ifjak és a művezetők ismét oszlopuk élére állanak és a menet a városon keresztül az ünnepi térre vonul. Az ünnepi tér közelében, több ember az arra vonuló tornászoknak osztogatja a botokat. Most a bot ismét a jobb vállhoz tartandó, a kabát pedig a bal alkaron hordozandó.

5. Felvonulás az ünnepi térer.

Az ünnepi térerre érkezvén a menet, a tér hosszában, helyes járással, pontos fedezéssel haladjon. Midőn a menet azon már előre megjelölt pontra érkezik, ahol az jobbra és balra szétválik a menet élén, úgy az egyes oszlopok élén haladó egyének, kik nincsenek a négyes sorokba beosztva, mint művezetők, czimtablavivők, zászlóvivők stb., megérkezésük sorrendje szerint a menetből kiválnak és a zászlók megkoszoruzására fentartott helyre vonulnak. Most az első 4-es sor balra — a második 4-es sor jobbra $\frac{1}{4}$ kanyarodást végez s egyenesben tovább haladnak, így felváltva a többi sorok is követik az elől haladó sorokat. Az egyenesben ellentétes irányban haladó 4-es oszlopok vezető sorai a 2-ik szintén előre jelzett pontnál kanyarodnak — és pedig akik az imént balra kanyarodtak, most $\frac{1}{4}$ kanyarodást jobbra végeznek, akik pedig jobbra kanyarodtak most a 2-ik jelző pontnál $\frac{1}{4}$ kanyarodást balra végeznek s ezután ismét az egyenesben vonulnak tovább. A következő 3-ik jelző pontnál $\frac{1}{4}$ kanyarodással szemközt vonulnak s aztán egyenesben haladnak, míg végre az első két 4-es sor befelé 8-as sorba egyesülve kanyarodik. Így cselekszenek e kanyarodó pontnál a többi 4-es sorok is.

A 8-as sorok közt 1 teljes lépés távolság tartandó be. A 8-as sorok menet alatt jobbra igazodjanak és fedezzenek. A 8-as oszlop rövid lépésben haladjon. S midőn az első 8-as sor az előre jelzett vonalon megállt, a többi sorok vezérszó nélkül, 1 teljes lépés távolságot tartva, szintén megálljanak.

Fedezz!

Oszlop jobbra — *át!*

Fedezz!

Botot jobb láb — *hoz!* A botot lecsusztatjuk a jobb lábhoz.

Pihenj! A tornászok helyüket ne hagyják el!

Most következik a zászlók megkoszorúztatása.

Ezen ünnepélyes jelenet után, a zászlóvivők az előre megállapított helyre viszik zászlójukat s ott maradnak.

Vigyázz!

Botot jobb váll — *hoz!* (Rövid mozdulattal)

Oszlop balra — *arcz!* *Fedezz!*

Az első 8-as sor a támponttól (jobbra — balra) $\frac{1}{1}$ — távolságot vesz.

A többi sorok — *fedezz!*

Oszlop jobbra — *át!*

A. — B. beosztás!

B. sorok egy lépést előre — *lépj!*

Kabátot — *le!*

Ezen rendgyakorlatok, valamint a bemutatandó szabadgyakorlatok jelen értesítő 2-dik és 3-dik pontja alatt található meg.

A szabadgyakorlatok befejezte után következik a besorakozás. Miután a B sorok 1 lépéssel *hátra léptek*, (bővebbet lásd jelen értesítő 4-dik pontja alatt) az oldal sorokban álló 8-as oszlop a közepén két részre válik; az egyik rész vezérszóra jobbra — a másik balra *arcz* — *ot* végez.

Indulj vezérszóra következik az: *elvonulás*.

Jegyzet. Az egyenruha egyöntetősége kedvéért minden egylet felkértek, hogy fehér sapkát szerezzen be és azt használja a felvonulás és szabadgyakorlatok alatt.

Különfélék.

A „Pozsonyi Torna-Egyesület» panasza. Szép és nemes, sőt hazai torna- és sport életünkre is kiható feladat megoldására vállalkozott a „Pozsonyi Torna-Egyesület“, midőn a Pozsony szab. kir. város közönsége által e célra díjtalanul rendelkezésre bocsájtott, kies fekvésű pozsony—ligeti telken egy — a mai igényeknek minden irányban megfelelő sport- és torna-telep létesítéséhez fogott.

Örvendetes jelenségnek kell ezen vállalkozást tekintenünk már csak azon oknál fogva is, mert fényes tanujelét adja a sport- és tornának a vidéken való felvirágzásának, mert bizonyítéka annak, hogy széles e hazánkban tág és tágasabb körben akadnak a testedzésnek hívei, hogy a magyar társadalom és ifjúság lovagias eredetére visszaemlékezve ismét hódol a nemes tornajátéknak, a férfiúi erő és egészség észszerű ápolásának.

Nem kell külön kifejtenuk, hogy épen Pozsonyban egy megfelelő sport-telep létesülése annál is örömebb üdvözlendő, mivel Pozsony fekvésénél fogva Austria és Magyarország között rendezendő versenyekre és matchekre különösen alkalmas, mert pesti és bécsi tornászok Pozsonyban fele útjukon kényelmesen találkozhatnak.

Fájdalom! nem zavartalan az örömünk e felvirágzáson:

A „Pozsonyi Torna-Egyesület“ ily nagyszabású vállalkozás megvalósításához nem rendelkezvén elég vagyonnal, a még szükséges tőkét oly módon igyekszik megszerezni, hogy 20 koronás kamatnélküli kötvények kibocsájtásával vesz fel megfelelő kölcsönt: a kötvények több évre terjedő sorsolási terv alapján visszaváltatnak.

A „Pozsonyi Torna-Egyesület“ összes hazai torna- és sportegyleteinkhez intézett megkeresést egy vagy a lehetőséghez képest több ily kötvény szíves átvétele érdekében fájdalom, az áldozat csekély volta daczára — mert hiszen csak egy minimalis összeg még minimalisabb kamatveszteségről van szó — a pártolás eddig csak parányi mértékben mutatkozott, mert nagyszámú hazai társ-egyesületeink közül eddig alig egy néhány jegyzett csekélyszámú részvényt.

A „Pozsonyi Torna-Egyesület“ ennél fogva újból fogja megkeresni a torna- és sport-egyleteket szíves támogatás iránt és bizton reméljük, hogy ezen megkeresés nem leszen szózat a sivatagban, hanem a megérdemelt pártolást és részvételt fogja találni!

Kár volna, ha a sportkörök közönye miatt a — „Pozsonyi Torna-Egyesület“ vállalkozása nem sikerülne.

Felhívás a magyar turista-ügy támogatására. Immár egy évtizede lesz annak, hogy a Magyar Turista-Egyesület megalakult s annak kebelében a „Budapesti Osztyál“ létesült.

Legjobb megjyőződésünk szerint önérzettel tekinthetünk vissza az évek során át kivívott eredményekre. Hosszadalmas volna e helyt azoknak egész sorozatát feltárni, itt csakis főbb alkotásainkra, a dobogókői, meteorológiai megfigyelővel ellátott, Báró Eötvös Loránd-menedékházra, a Magas-Tátra Öt-tó katlanában álló

„Téry-menedékház“-ra s a Dr. Thirring Gusztáv által írt, jelenleg sajtó alatt lévő „Budapest környeke“ című kalauzra kívánunk reámutatni.

Amde ezekkel megelégednünk nem lehet — nem szabad, mert Osztályunk létezésje a teendők óriási halmazát rója még reánk s felemlített alkotásainknak egymásika okvetlen szükségessé teszi azoknak továbbfejlesztését. Így a kirándulási évadban majdnem nap-nap után tapasztalhatjuk, hogy a Báró Eötvös Loránd-menedékház nem képes az oda felrándulók tömegének igényeit kielégíteni. A menedékház csakhamar szűknek bizonyult s az ellátás nem elégíti ki a látogatóknak java részét. Tehát elkerülhetlen szükségesnek mutatkozik, hogy a Dobogókőn újabb építkezés és az ellátás kifogástalanabbá tétele által a követelményeket jobban kielégítsük.

A Budapest vidéki kalauz megjelenése szükségessé teendi a Budapest környékét feltűntető térkép kiadását. Mindezek oly földadatok, melyeknek eleget tenni erkölcsi kötelességünknek kell tekintenünk.

Csak hogy mindezt tisztán jelenlegi jövedelmünkől végezni — nem áll módunkban, annyival inkább nem, minthogy menedékházaink fentartása és útjelzéseink megújítása s további fejlesztése már is nagy mértékben igénybe veszik anyagi erőinket.

Tisztelt Tagtársaink már több ízben fényes tanujelét adták ügyünk iránti áldozatkészségöknek. Most nem azt kívánjuk igénybe venni, most csak arra kérjük teljes tisztelettel, hogy ismerőseik körében ügyünknek híveket szerezve, azok közül Osztályunk részére tagokat szíveskedjenek megnyerni. Ha mindegyikük csakis egy új tagot szerezne, anyagi erőnk megkétszereződnek, újabb s nagyobb alkotásokra is képesek leendünk.

Budapest, 1900. február havában.

A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya választmányának nevében: *Gróf Teleki Sándor* elnök, *Dr. Téry Ödön* I. alelnök, *Petrik Lajos* ügyvivő alelnök, *Benkó Mihály* jegyző, *Döri Gyula* ellenőr, *J. Woyciechowsky Vilmos* pénztáros.

Az athléta evezősök közgyűlése. A *Magyar Athletikai Club Evezős Osztálya* f. hó 1-én tartotta évi rendes közgyűlését *Gerenday Béla* igazgató elnöklete alatt az *Athléta Kaszinóban*. A közgyűlés, a melyen a tagok nagy számmal jelentek meg, elfogadta az évi jelentést és zárószámadásokat, az igazgatóságnak és választmánynak a felmentést megadta, megállapította az 1900. évi költségvetést és megejtette a választásokat. A választások eredménye ez: Igazgató-helyettes: *Marlin István*; művezető: *Raics Lajos*; szertáros: *Ábray Zoltán*; I. jegyző: *Magyar Elek*; pénztáros: ifj. *Balázs Antal*; ellenőr: *Molnár Béla*; gazda és tennisz-felügyelő: *Horváth Sándor*; II-od jegyző: *Kortsák Ferencz*; választmányi tagok: *Grum Iván*, dr. *Krasznay Ferencz*, dr. *Porteleky László*, dr. *Sereghy Zoltán*, dr. *Dobák Emil*, dr. *Széky Antal*; egyleti mérnök: *Wermess Marián*. Az indítványok során elhatározta a közgyűlés, hogy az őszről elmaradt *házavató ünnepet* a tavasz folyamán okvetlenül megtartják. Foglalkoztak továbbá a gr. *Andrássy Géza* által adományozott nagy értékű tiszteletdíj kifizetésének módozataival is, végleges határozatot azonban ez iránt csak az adományozó és az evezős szövetség hozzájárulásával fognak hozni. Az évi jelentésből, melyet *Magyar Elek* jegyző szerkesztett, kiemeljük a következő adatokat: Az egyesület ez év folyamán felépítette *parti házát* a *Császárfürdő* előtt, számos új hajót szerzett be és véglegesen rendezte viszonyát, a *Magyar Athletikai Clubbal*. Ezek a körülmények lehetővé fogják tenni az egyesület további erős felvirágzását. A mi a sport eredményeket illeti, az egye-

sület részt vett két csapattal a budapesti *nemzetközi regattan* és egy skiftistával a *szegedi versenyen*. 61 működő tagja 2555 indulással 21,034 kilométert evezett be. Ebből legtöbb *Ábray Zoltánra* esett. A csónakos clubnak 81 rendes és 43 alapító tagja van.

Párisi olympiai versenyek. A párisi világkiállítással kapcsolatosan rendezendő versenyek feltételei közül ujabban a kerékpáros és az automobil versenyek feltételei jelentek meg. A *kerékpáros versenyek* szeptember hó 9—16 rendeztetnek a vincennesi pályán, túlnyomóan nyílt jellegűek. *Amatőrök*-nek a vincennesi nagy díj van fentartva, szeptember 11—13 2000 m.-re. A nyílt versenyek között szerepel a kiállítási nagy díj 2000 m.-re, a 100 angol mfdes 160 km. 932 m. kriterium, az 50 km-es verseny, a nemzetek nagy versenye, melyekben minden nemzetet 3—3 kerékpáros képviselhet, a 24 órás verseny, az idegenek versenye 1000 m. Az *automobil* versenyek a kiállítás egész idejére vannak elosztva, az automobilocsúlya, szerkezete és rendeltetése szerint csoportosítva.

Felhívás! *Vörösmarty Mihály* születésének 100 éves évfordulójára (1900. decz. 1.) a székesfehérvári *Vörösmarty-Kör* a magyar költők királyának leveleit akarja összegyűjteni és kiadni. Minthogy a nagy embereket egészen közel szemünk eléállítja azoknak baráti bizalomból eredő levelezése, azért *Vörösmarty* leveleinek gyűjteménye is irodalmilag értékes és érdekes forrásmunka lesz.

A szakember tudja, hogy mily nehéz dolog az országban elszórt, legtöbbször kegyelettel őrzött ilynemű leveleknek összegyűjtése. A *Vörösmarty Kör* választmánya épen ezért tisztelettel kéri, hogy nehéz munkájában a kegyeltes kezek, továbbá a szaklérfiak, valamint a könyvtárak igazgatóságai a hazafias ügy iránt való lelkes buzgalomból vállelve segítségére lenni szíveskedjenek.

Minden, még a legkisebb (eredeti vagy másolt) levélkét is, vagy arra vonatkozó utasítást köszönettel fogad a választmány s kéri, hogy a küldemények a *Vörösmarty-Kör* titkárához, *Czapáry László* főgymn. tanárhoz küldessenek.

Székes-Fehérvárott, 1900. febr. 20.

Hazafias tisztelettel

a székesfehérvári *Vörösmarty-Kör* választmánya.

Olympiai bizottság. A párisi központ legutóbb a tornára, a kerékpározásra és az automobilversenyekre vonatkozó feltételeket küldte meg a magyar bizottságnak.

A *torna nemzetközi bajnokságát* július hó 29-én és 30-án tartják meg Párisban és pedig a vincennesi pályán. A bajnokság csak amatőröknek van fentartva. Csak 18 évet betöltött egyének vehetnek részt.

A verseny reggel 6 órakor kezdődik. Akkor mutatják be a kötelező gyakorlatokat.

A díjazásra, tiszteletdíjakra, érmekre stb. 20.000 frankot szánnak. Elsőrendű díjazásra (diszesebb tiszteletdíj, oklevél s babérkoszoru) jogosítva van mindaz, ki a versenyben legalább 85 pontot nyert 100-ból, a ki 65-öt nyert, egyszerűbb tiszteletdíjat, oklevelet s cserkoszorút kap, a próbaküzdelemben résztvevő oklevelet. A győztes a világbajnok címét nyeri. Külön díjakban részesül külön oklevéllel minden versenyfajban az első tiz.

A versenybírótság kétharmada francziákból áll, egyharmada külföldiekből.

A pontozás minden gyakorlatnál 0—20 lehet. Az egyes gyakorlatok: nyújtó, korlát, gyűrűhinta, szabadgyakorlat, ló szélteben, (fentiekből egy előírt s egy-egy szabadon választott gyakorlat) továbbá ló hosszában (szabadon választott) s távol magasugrás (1: 1.50 m.), távolugrás (5 m.), rúdugrás (2.20 m.) kötélmászás (6 m.), súlyemelés két karral (50 kg. 10-szer).

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1900. márczius hó 25-ik napján délelőtt 11 órakor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó

XXXI-IK RENDES KÖZGYÜLÉSRE

ezennel tisztelettel meghívtnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1899. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása iránt.

A részvények letehetők:

Budapesten a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz. a.) és a Magyar leszámítoló- és pénzváltóbanknál.

Bécsben az Union-Bank-nál.

Párisban a „Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata:

23. §. 20 részvény tulajdonosa 1 szavazatra jogosít.
24. §. Részvényesek, kik szavazójogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összeülte előtt legalább 8 nappal részvényeiket térítvény mellett letéteményezni.

A letéteményezés a bank pénztáránál vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközölendő.

25. §. A szavazójog, személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható. — Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. — Azoknak, kik szavazójogukat igazolták, a részvények és az utánok járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló-jegyek adhatók ki. — A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál 1. minden egyéb letéthelyen 2 példányon bejegyzendők. — A letéve a letett részvényekről térítvényt nyer és a részvények annak idején a közgyűlés megtartása után csakis ezen térítvény visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni.

Az 1899. évi mérleg és jelentés 1900. márczius hó 17-től kezdve a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján!

Esemény a magyar irodalomban a

NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

az egyetemes történelem klasszikus könyve, a leggazdagabb történelmi képtár.

12 kötetben szerkeszti a legkiválóbb magyar Marczali Henrik. írók közreműködésével:

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET azért eseménye a magyar irodalomnak, mert az első teljes, tökéletes, minden igényeknek megfelelő világtörténelem.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET megjelenésével minden más világtörténeti mű elavult és értéktelenné vált.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET az élet bibliája és nélkülözhetetlen mindenkinek, a ki művelt ember akar lenni.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET az a mű, melyből az egyén, a család, a társadalom hazaszeretetet és összetartást tanul.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET fejleszti a műizlést, táplálja a tudást, nemesíti a lelket.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET briliáns stílusával és pompás illusztrációival nemcsak tanít, hanem oktatyva gyönyörködtet is és a legnagyobb szellemi élvezetet nyújtja.

Eddigél három kötet jelent meg. Négy havonként jön egy-egy kötet.

Bővebbet a prospectus, melyet mindenki ingyen kap. — A teljes mű ára 96 frt.

1 frt 50 kr. csekély havi részletfizetésre lapunk kiadóhivatala útján e rendelőlapon segítségével megrendelhető, mely kivágandó és levelezőlapra ragasztva hozzáadott beküldendő.

A Hercules testgyak. közlöny kiadóhivatala útján ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól a

Nagy Képes Világtörténet

című művet 12 kötetben 96 írtért, tudomásul vévén, hogy eddigél három kötet jelent meg s a további kötetek 4 havonként jelennek meg. Kötetelem magam a társaság pénztárához Budapesten a szállítástól kezdve 1 frt 50 krt havonként mindaddig befizetni, míg a mű teljes vételára törlesztve nincsen. Az esetleg elmaradó részletek költségemre postai megbízás útján szedhetők be és ennek be nem váltása esetén a mű teljes hátralékos vételára esedékessé válik. A mű további kötetei a megjelenéshez képest és fizetésem arányában szállítandók.

Kelt ..... Név: .....
Állás: .....

Megrendelhető 1 forintos havi részletfizetésre lapunk kiadóhivatalában!

1848

EZERNYOLCZSZÁZ- NEGYVENNYOLCZ.

A magyar szabadságharcz 1848—1849-ben.

Egykorú képek, kitünő kézírások, nevezetes okmányok, kiáltványok, falragaszok, egyéb jellemző nyomtatások és az összes érdekes ereklyék teljes gyűjteménye, az egész szabadság történetét előadó hű, új és részletes szöveg kíséretében.

Szerkesztették:

Jókai Mór, Bródy Sándor és Rákosi Viktor.

Ezerkétszáz kép

eleveniti től 48 és 49 hű történetét, a mely eddig ismeretlen, féltve rejtgetett, becses és rendkívül jellemző képekből, nagyszerű csataképekből, a szereplők teljes arc képsorozatából, a fen maradt ereklyékből domborodik ki és vesődik mindörökre az olvasó emlékezetébe.

A szabadságharcz legszebb és legolcsóbb emlékműve.

Megrendelhető az alábbi rendelőlappal, mely kivágandó, olvashatóan aláírandó és levelezőlapra ragasztva a Herkules Testgyakorló Közlöny kiadóhivatalához beküldendő.

A Herkules Testgyak. Közlöny kiadóhivatala útján megrendelem Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságnál Budapesten, VIII., Ullóútt 18. az

Ezernyolczzszáznegyvennyolcz

című diszmvét:

A nem kívánt törlendő. { a) Aranynyomású bekötési táblával 12 írtért

b) Ugyanaz amerikai simított velinpapíron 15 írtért

és kötelezem magam, hogy a mű vételárát a szállítástól kezdve a Révai Testvérek Irodalmi Intézet r.-t. pénztáránál Budapesten fizetendő 1 frtos havi részletekben törlesztem. Az esetleg elmaradó részleteket a társaság költségemre postai megbízás útján szedheti be, melyek be nem váltása esetén a teljes vételár esedékessé válik.

Kelet

Név és állás

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus”

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagyár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 1 frt
Félévre ... 2 frt
Égész évre ... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
VIII., József-utca
78. sz. II. e. 10. a.

Kiadóhivatal:
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegees.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmecei Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A labdarugó-játék első halottja.

Nem mondhatjuk, hogy nálunk a nagyközönség valami hamar lelkesednék bármely sportért, sőt nagyon is hidegen viselkedik ügyünkért, és a löversenyben is inkább a totalizátor játék, mint a sport érdekli. Csak a labdarugó-játék nyerte meg rohamosan a főváros egész közönségének tetszését, ugy látszik főleg erős, szenvedélyes küzdelméért. De ezen megérdemelt nagy kedveltsége e játéknak a felnöttekről átragadt a serdülő és épen fel sem serdült ifjuságra is. Mi a játéknak jeles tulajdonsága mellett már jó előre figyelmeztettük az iskolákat a játék veszélyeire, sőt halálos baleseteire is, de nem gondoltuk volna, hogy oly hamar és épen mindjárt a tanulók közül vegye ez idegen játék áldozatát. A napilapok közlése szerint egy gymnasiumi tanuló a labdarugásban kapott gyomorruzás következtében meghalt. Az eset körülményeit nem ismervén a szomorú tényből csak az általános következtetéseket vonhatjuk le.

Mindenek előtt ismételnünk kell e lapokban már többször hangoztatott ama kivánságot, hogy e játékot csak a nagyobb tanulók játszszák, mert a kis gyermekeknek épen nem való e játék. Ugyde hogyan ellenőrizhessük a tanulók játékait, ha nem mehetünk velük. Majd ha az ifjusági játékterek megnyílnak, a tanárok előtt folyik a játék és vezethetjük, irányíthatjuk játékaikat. De mielőbb kellene valamit arra nézve tennünk, hogy a játék szenvedélyességét csökkentjük. Erre nézve sietősen kellene intézkednünk, hogy tiltassék el a tanulóknak önkényes nyilvános versengéstől. Hetenként olvassuk

a napilapokban, hogy ezen és ezen iskola II-ik b) osztálya viaskodott a másik iskola ezen és ezen alsó osztályának tanulóival. Közlik a lapok még a csatárok, kapitányok neveit is úgy, hogy az iskola igazgatójának módjában volna a kellő lépések megtevésére.

De ha a játékot nem tilthatjuk is el egészen, az iskoláknak egymással való versenyzését el kell és lehet is tiltani. Mert az egy osztály, egy iskola növendékei nem küzdenek egymással oly szenvedélyesen, oly szeretetlenül mint a különböző iskolák versenyző tanulói. Ahhoz, hogy az iskolák egymás ellen küzdhessenek, igazgatói vagy tornatanári engedély és felügyelet lenne szükséges.

Minden iskolában a tornatanár az első óra a testi nevelésnek, így őt illeti az első intézkedés e dologban is. Azt kellene pedig megtenni minden iskolában, hogy a tornatanár a fiukat valami játékegyfelvezető szabályokra tanítsa. Nem a játékszabályokra gondolunk itt, hanem a játék módjára, a játék illedelmes, egymás iránt szeretetre keltő módjára. A jól játszó gyerekek nem nyújtanak oly kedves képet, mint az illedelmesen játszó. Az angol rugdaló-játék eredetileg oly illedelmes játék, oly annyira távol áll a dulakodástól, hogy mi veszélye sem volna a mérsékelt játéknál. Hisz itt kéz nélkül játszanak, a láb is csak a labdához érhet és gáncsolni, rugni a játékost nem szabad. Az igazán jól játszóknak egymásban kárt nem is tesznek, tehát arra kell vigyázni, hogy a tanulók a szigorított szabályok szerint játszanak. Nem kell megváltoztatni a nemzetközi játékszabályokat, csak az iskolai játéknak ki kell mondani, hogy ki társát

megrugja, vagy neki gáncsot vet, a játékszabályokban meghatározandó büntetésben részesül.

A felmerült egy gyászos esetnek ha több mása akadna, úgy a tanügyi hatóságok bizonynyal korlátozni fogják a játékot; előzzük meg a bajokat előrelátással és a tanulók játékszabályainak megalkotásával.

Santelli Italo vívóakadémiája.

A kedvelt olasz mester Santelli Italo, mióta megtelepedett Budapesten, minden esztendőben rendezett egy vívóakadémiát, melyeknek mindegyike a vívás haladásának és népszerűsítésének határköve volt. A Vigadó nagytermét teljesen megtöltő válogatott közönség, különösen sok szép hölgy bizonyították, hogy a vívóakadémiák Budapest egyik szükséges szórakozását képezik. A nagy népszerűsége vergődött olasz mester minden ily akadémiáján kedveskedett a közönségnek valami clou-val, az ő révén bámulhattuk Pini művészetét, Schiavonit a lombard óriást és a klasszikus olasz vívás legkiválóbb képviselőjét, Peszina-t. Ezen estére Tagliapietra trieszti olasz mester fellépése képezte a pièce de resistance-t. Tagliapietra az olasz mesterek egyik legjobbika ő volt az annak idején nagy érdeklődést keltett francia-olasz vívómérkőzésen Pini, Sartori és Barbazetti mellett az olasz vívás képviselője Párisban. Az ő fellépése köré csoportosultak a résztvevők assaut-i, a melyeknek magas színvonala élénken bizonyítja a vívóművészet nagyfokú haladását hazánkban, a mely körülményben Santelli mesternek orozlánrsze volt. Az olasz mesteren kívül más idegenek is résztvettek az estélyen, Duszek Sándor és Zavaharoff Péter orosz mesterek, továbbá Michaux Gyula francia mester, mindannyian Varsóból, Santelli öcscse Horatio Lembergből és nálunk levő olasz mesterek közül Toricelli Szegedről, Alfí és Prucker Remo. Az egyes assaut-ok közül kiváltak: Halbleib József—Szócs Aladár fdgy., Porteleky László dr.—Alfi Genaro (mester) tör, Krencsey Géza (W. V. C.)—Medrzycky fhgy., (mester) kard, Zavaharoff—Szántay Jenő kard, Duszek Sándor (mester)—Iványi Gyula (M. A. C.) kard, Michaux Jules—Iovag Arlow (mesterek) tör, Santelli Horatio—Berty fdgy. (mesterek) kard, Orbán fhgy.—Haberfeld Marcell dr. kard, Zavaharoff—Mészáros Ervin kard és Toricelli (mester)—Iványi Gyula kard. Mint kiváló erős vívók mutatkoztak be: Medrzycki fdgy., a ki a milleniumi verseny óta óriási mértékben haladt; Krencsey Géza, Szántay Jenő, Orbán Pál fdgy., Heckler Antal és a már jól ismert amatőrök közül Iványi Gyula, Porteleky László dr., Hoch Henrik, és Halbleib József (M. A. C.). A mesterek közül magyar részről csak Iovag Arlow és Potier Frigyes szerepeltek. Arlow az ő ismert nyugodt és férfiasan szép vívómodorával megérdemelt elismerést aratott, Potier a fiatal vívómesteri gárda képviselője, mint bécsujhelyi katonai kiképzésben részesült vívómester, némi lámpalázt leszámítva, előnyös oldalról mutatta be magát. Az idegenek közül Michaux, a francia vívóiskola méltó képviselője, míg Duszek, mint kitűnő kardvívó mutatkoztak be.

Az estély főérdekességét természetesen Tagliapietra és Santelli Italo mesterek találkozása keltette fel.

Első ízben vívóval mérkőztek, mely alkalommal Santelli ismert villámgyors támadásai és heves temperamentuma ellenében Tagliapietra nem csekélyebb művészetet, nyugodt vívómodorral kapcsolatosan, mutatott be. A két mester körülbelül egy erejűnek látszott. Az estély befejező pontját a két olasz mester kard assaut-ja képezte. Tagliapietra zömök erős termetű ember, a kit azonban

ezen körülmények nem gátolnak a lehető legnagyobb gyorsaság kifejtésében. Santelli most is mint ellenállhatatlan gyors támadó és erős toucheur mutatkozott. A helyváltozás előtt egyenlő számú voltak estek, a második összehasonlításnál azonban Santelli néhány volt előnyt szerzett magának, mely azonban nem bizonyítja Tagliapietra gyengébb voltát, az utolsó voltot a közönség nagy tetszés nyilvánítása mellett Santelli adta kitűnő ellenfelének.

Az est tapasztalataiból felemlítendőnek tartjuk Iványi kitűnő formáját, a ki úgy látszik képességeinek tetőpontjára jutott és alig hisszük, hogy akár külföldön is akadna amatőrök közt kard (sabre) mérkőzésben legyőzőre.

Kivüle meglepő volt Medrzycki főhadnagy nagyfokú haladása, továbbá a legfiatalabb gárda egyik képviselőjének, Szántay Jenőnek kitűnő formája, a kit Krencseyvel együtt ezután hazai vívóink első klasszisaiba kell soroznunk. »S.—V.«

A Magyar Athletikai Szövetség 1900-ik évi kard- és vívó-bajnoki versenyének feltételei.

1. A Magyar Athletikai Szövetség 1900-ik évi kard-, ill. vívó-bajnoki versenyét f. évi április hónap 28-án (szombaton) és 29-én (vasárnap) rendezi Budapesten. A verseny színhelye az első napon a Nemzeti Lovarda első emeletén levő vívóterem, a második napon a fővárosi Vigadó nagyterme.

2. A nevezés határnapja április hónap 21-én este 7 óra.

3. Fegyvernem: kard és vívó.

4. A versenyen résztvehet minden magyar honosságú gentleman amatőr vívó. Középiskolai tanulók nem vehetnek részt a versenyen.

5. A cs. és kir. közöshadsereg és haditengerészet tisztjei közül csak a magyar honosok vehetnek részt.

6. Nem vehetnek részt a versenyen vívómesterek, katonai vívómesteri oklevéllel bíró tisztok, vívómesterségdek és altisztek.

7. A hadapród-tiszthelyettesek a tisztekkel egyenlő elbírálás alá esnek.

8. A verseny mindkét napon délelőtt 9—1 óráig és délután 3—7 óráig (a szükséghez képest tovább is) tart.

9. A versenyen résztvevő vívóknak április hónap 27-én, pénteken este 7 órakor a Magyar Athletikai Club kaszinójában (VIII., Szentkirályi-utca 22. sz.) személyesen, vagy akadályoztatásuk esetén írásban kell a részvételre jelentkezniök. Ez a jelentkezés legkésőbbén április 28-án reggel 8 órakor történhetik a verseny színhelyén.

10. A verseny minősítési küzdelemből és körvívásból áll. Mindkét versenynemben a vívó-vívók küzdelme megelőzi a kardvívók viadalait.

11. A Magyar Athletikai Szövetség versenyszabályainak VIII. fejezete a M. A. Sz. tanácsa által módosított szövegében a bajnoki versenyre vonatkozólag így rendelkezik:

84. §. A minősítési küzdelem lefolyása a következő: Az összes jelentkezett versenyzőket sorshuzás utján párokba osztják s mindenki a számára kijelölt ellenféllel vív a versenybírótság által megállapított ideig. Ezt az összeállítást még egyszer újabb sorshuzás alapján ismétlik, arra ügyelve, hogy ugyanazok az ellenfelek ne kerüljenek újra össze. A minősítési küzdelemben tehát minden versenyző kétszer vív.

A versenybírótság egyes vívókat egy harmadik küzdelemre is utasíthat, ha az a nézete, hogy a kétszeri viadalban nem lehetett tudásuknak megbízható képét nyerni. Erre vonatkozólag a versenybírótság bármely

tagjának indítványára szavazattöbbséggel hoz határozatot. A harmadik küzdelemre utasított vívóknak valamennyi résztvevő közül sorsolnak ki egy-egy ellenfelet.

89. §. Azok a vívók, a kik a minősítési küzdelemben 16 pontnál kevesebbet kapnak, elesnek a verseny folytatásától.

90. §. Mindazok a vívók, a kik a minősítési küzdelemben 16 pontot, vagy annál többet kapnak, résztvesznek a körvívásban.

91. §. A ki a minősítési küzdelemben részt nem vesz, a körvívásra sem bocsátható.

92. §. A körvívásnál minden versenyző a versenyzők mindegyikével viv a versenybírók által megállapítandó sorrendben. Minden küzdelem négy voltra megy, tehát a két fél voltjainak összege egy küzdelemben legfeljebb 7. A bajnok az lesz, a ki a legkevesebb voltot kapta. Holtverseny esetén 4 voltra döntő küzdelem tartandó.

93. §. A körvívásban résztvevő versenyzők nagyobb száma esetén a versenybírók a vívókat belátása szerint, sorshuzás útján, csoportokba oszthatja. Hogy a véletlen a legerősebb versenyzőket ne egyesítse egy csoportba, a versenybírók a vívókat pontozásuk sorrendjében osztja be a csoportokba. A csoportok győztesei közt döntő küzdelem tartandó, a melynek módja ugyancsak a körvívás.

12. Mindkét fegyvernemben a bajnok aranyérmel, bajnoki oklevelet és „Magyarország kard- (illetőleg vitor-) bajnoka 1900-ban” czimet nyeri.

A körvívásban résztvevő összes vívók elismerő levelet kapnak, a melyben tanusítatik, hogy a bajnokságért folytatott körvívásban első osztályu minősítésük alapján résztvettek.

A versenybírók a rendelkezésére álló tiszteletdíjakat belátása szerint osztja szét.

13. A nevezésnek tartalmaznia kell a versenyző nevét, lakását, azt a kijelentést, hogy magyar honos, továbbá ha valamely egyesület kötelékébe tartozik, az illető egyesület nevét is, a fegyvernemet, a melyre nevez és a tétet. Tét nélküli nevezések érvénytelenek.

14. A tét tíz (10) korona. Az A. V. C., a F. V. C., a M. A. C. és a W. V. C., mint a versenyrendezésben részes szövetségi egyesületek, tagjai öt (5) korona tétet fizetnek. Mindkét fegyvernemért külön tét fizetendő.

15. A nevezések és tétek Gáspár Arthur, a M. A. Sz. vívószaosztálya h. előadójának czimére (Budapest, VIII., Nagyfüvaros-utca 20. szám) küldendők. Ugyanő szolgál a versenynyel összefüggő kérdésekben felvilágosítással.

16. A nevezések elfogadása fölött a M. A. Sz. vívószaosztálya végérvényesen határoz. Egyebekben a M. A. Sz. vívószaosztálya, a melyek a M. A. Szövetség titkárságában (VIII., Szentkirályi-utca 22) husz fillért kaphatók, nyújtanak felvilágosítást.

Budapest, 1900. évi márczius 26-án.

Dr. Krasznay Ferencz s. k. gróf Széchenyi Imre s. k.
a M. A. Sz. vívószaosztályának elnöke. a M. A. Szövetség elnöke.

Gáspár Arthur s. k.
a M. A. Sz. vívószaosztályának h. előadója.

Kerékpározás és a szív.*

Őszintén bevallom, nem kevés aggodalommal kezdem bele e thema fejtegetésébe, részint azért, mert alig van sportlap, melyben egyik-másik laikus vagy szakértő orvos ne foglalkozott volna a kerékpározó szívével, másrészt és főleg azért, hogy igen nehéz e fontos tárgygyal

foglalkozni anélkül, hogy az az orvosi értekezések leggyakoribb és legnagyobb hibájával, a szárazsággal ne birjon.

De oly fontosnak, a megszivvelésre oly igen méltónak tartom, hogy még attól sem riadtam vissza, hogy kedves sporttársaim avval a váddal illetnek, hogy nem is uj, de annál unalmasabb themával traktáltam őket.

„Az emberi test épsége az élő szervek egymáshoz való viszonyából ered.” Virchow e híres tantétele sehol sem bizonyul jobban be, mint a szívnél, e hatalmas központi szivattyunál. Nincs a testnek egy szerve sem, akármilyen autonómiával birjon működése, hogy ez abszolút függetlenséggel volna a többi szervekkel szemben. Egy szerv leglényegtelenebb megbetegedésében is már nagy veszély rejlik és ez képezheti azt a kisebb ellentállóképességgel bíró helyet, melyen e szervezetet rongáló kór behatolván, diadalmasan letelepedhetik. A mig a megbetegedés nem nagy, a mig a szervezet harmoniája, a szervek jelentékeny elváltozásai által nem zavartatik, addig a természet maga sikerrel vállalkozik a kiegyenlítésre az által, hogy más szervet vagy szövetet képessé tesz a fennálló, kezdő baj jóvátételére (compensatio).

A természetnek ezt az öngyógyító hajlamát előmozdítani és fokozni kell, iparkodnunk kell, hogy czél-tudatos intézkedésekkel a természetet segítsük, hogy öngyógyító erejét teljes mértékben kifejhesse.

E helyen csak egy ilyen kezdő kóros jelenséggel fogunk foglalkozni és pedig a szív, illetve a vérkeringési zavarokkal. Tudjuk, hogy a *vér a test legérzékenyebb nedve*, mely leginkább képes arra, hogy legparányibb elváltozásával, legyen ez mozgása vagy összetételében, az emberi test épségét a legkomolyabb módon veszélyeztesse, sőt annak lételét a legrövidebb időben kérdésessé tehesse. Ha szemünk előtt tartjuk, hogy a vérkeringés hajtóereje a szivizom összehúzó képességétől függ, meg is fogjuk érteni azt, hogy a természet öngyógyító, kiegyenlítő iparkodó képességét a szivizom tultengésében találjuk és látjuk is, hogy nagyobb akadályok leküzdésénél már rövid idő mulva (2 hét) a szivizom vastagszik.

A megvastagodott szivizom munkaképessége 20 évig is eltarthat, ha csak tulságos reánchezhető feladatok által elernyedve, el nem zsirosodik és avval az összes szervekben, de főleg ezek táplálkozási viszonyában a pangás, el nem kerülhető vég első jele meg nem kezdődik.

Tudjuk azt is, hogy a *szívbetegségek legtöbbjénél a kórt előidéző anatómikus elváltozásokat megszüntetni nem birjuk*, de azt is, hogy leginkább itt elősegíthetjük a természet sokszor említett kiegyenlítő hajlamát és vihetjük arra is, hogy az előidézett állapot minél hosszabb időn át kiegyenlítve fentartassék.

A szív munkájának tuleröltetése az egészséges szervezetben kezdetben látszólagos hátrány nélkül marad, mert a tuleröltetés káros következményei az ezt követő kimelés által kiegyenlítődnek, mig a *reánk bizott szíverőkkel való folytonos visszaélés idővel állandó kárt idéz elő*. A már beteges szívnél minden tuleröltetés kerüendő, mert az beállható szivgyengeség kiindulási pontjává válhatik, mely egyszer előidézve, vissza nem fejlődhetik soha. Sokszor tapasztalhatjuk a szivgyengeség ily rögtöni bekövetkezését főleg training, vagy forcirozott versenyzés, vagy hegynek való felhajtásnál, mely állapot összeesést (collapsus), sőt hirtelen halált is idézhet elő. Az ütérlikés kicsiny lesz és rendetlen, a végtagok zsbibadtak, hidegek, halavány és hideg verejtékkel borított arc, hányással egybekötött magánkülvüliség jellemzi ezt a gyakran egyszerű ájulásnak tekintett állapotot. A szív-

* A Kerékpár-Sport utolsó számából.

Szerk.

gyengeség beköszönt és folytonos kísérői a szívdobogás, levegőhőség, hamar beálló izzadás, kihűlő ajkak, köhögés, némelykor véres köpettel stb.

Mig azelőtt ilyen szívbetegeket a legkisebb mozgástól is eltiltották és rabként az ágyához bilincseltek, tudományunk jelenlegi előrehaladottsága a mozgást nem hogy tiltja, hanem a szívizom mozgás által előidézett és kellő határok közt gyakorolt gimnastikáját elő is írja.

Mindamellettsarkalatos tételként szemünk előtt lebegjen az, hogy a szívbeteg életmódja a kimélet szempontjából be legyen osztva.

Eltiltandó minden túlszigázott munka (verseny, szél, hegy), eltiltandók a szívet izgató szeszesitalok, a kávé és thea túlságos élvezete, kerülendő a túlmérvű dohányzás, hisz maga a nikotin, szervi szívelváltozások nélkül, szív működési zavarokat előidézni képes.

Jelszavunk az edzés. Nem czélszerű a szív működésétől minden ingert távol tartani és ez által a szívizmot mintegy elpuhítani, hanem inkább hozzá kell azt szoktatni mérsékletes akadályok leküzdésére, hogy ellentállási képessége fokoztassék.

Ezt pedig tornászással (svéd gimnastika), hegymászással (Oertel), uszással (20—22° C. vízben), korszolyázással stb., de igen nagy mérvben kerékpározással is elérjük.

A kerékpározás azonban a szívbetegre nézve kétélű fegyver, mert vele ugyan nagy mérvben érjük el a kitűzött célunkat, de ha azt vesszük, hogy nála a mozgás és annak kapcsán a szív igénybe vétele minden pillanatban és minden körülmények közt fennáll és az e folytonos mozgást közvetve érzi, kell, hogy mind az egészséges, de még inkább a beteg kerékpáros szíve erre kellőleg előkészítve, gyakorolva legyen.

A kerékpáros, midőn cyclistikai művelésének kezdetén áll, vagy hosszabb időn át kerékre nem ült, hamar elveszíti lélekzetét; későbbben az elmulik, a szív a heves mozgásnak accomodálta magát.

Az elvesztett lélekzés a legbiztosabb fokmérőnk. Menni a fuldoklásig oktalanság az egészséges, beválható öngyilkossági kísérlet a beteg kerékpáros részéről. Telt gyomorral menni, álmatlan vagy áttivornyázott éjszaka után kerékre ülni, mindmegannyi szív mérg, melynek rossz hatását minden trainer, ha nem is tudományos képzettsége, de biztos empirismusából tudja.

Különösen kerülendő a sok szeszes ital, sőt a sok hideg víz fogyasztása is és azt minden turázó kerékpáros maga magán észlelheti. A sok folyadék a szívre bénítólag hat, nyilvánul pedig a véredények nagyobb teltsége és a telt gyomor a szívre való visszahajlási hatása által (reflex) előidézett nagymérvű izzadás, fáradtság és légszomjúságban. Mihelyt az ivást félbehagyjuk, ennek káros hatása is elmarad.

Ha ezekre mind figyelemmel vagyunk és ha tényleg bekövetkezett légzési nehézségeknél a kerékről leszállunk, a beteg szív izma is megerősödik és compenzáló képessége fokozódik. Mindenesetre az előregörbült ülés, mint a szabad légzést leginkább akadályozó tényező, egészen mellőzendő. Ne gondoljuk, hogy a kerékpározás csak akkor vált károsná a szívere, ha ebben fájdalmat vagy szurást érzünk; a szív elfáradásának első jele csakis a léghiány, ha ezzel nem törődve tovább hajtunk, a szív az említett hátrányokat szenvedheti, sőt elernyedve munkájában összeesést vagy rögtöni halált is idézhetnek elő a nélkül, hogy a szív tájékán fájdalmas érzés lépett volna fel.

Kétségtelen, hogy a kerékpározás egészséges szívnél, kellő training után bizvást, de beteg szívnél is, a szívizom edzése által, tovább tartja fenn a kiegyenlítő időszakot,

de talán még inkább az által is hat, hogy a beteg egész testi és kedélyi szervezete felüdül ezen zsongító gyakorlatok alatt, a mi közvetve a szívnek is javára van, míg a betegre, régi, elavult sablonok szerint, oly sok ízben reáparancsolt teljes nyugalom azt lépten-nyomon arra emlékezteti, hogy beteg.

Pedig mennyivel jobb volna sok ilyen szerencsétlenre nézve az adagolt mozgás, mint a digitalis.

Nyugalmuk által két megfizethetlen gyógyszer nélkülöznek, melyeknél jobb a gyógyszerházak laboratóriumaiban sincs, az ozondus levegőt, jólétünk legjobb barátját és a szabad mozgást, mely nélkül az életünk csak tengődő stagnálás.

Mozogjon tehát egészséges és beteg egyaránt kint a szabad levegőn, ha neki szabad és ha tud, szívja magába a friss levegőt és testben, lélekleben fiatalabb, boldogabb, egészségesebb lesz. Dr. Lehner Jakab.

A szövetségi VI-ik országos tornaünnepély

Sopron városában 1900. június 2—5-ig.

Püünkösd szombat 1900. június 2. d. u. 6 órákor a soproni tornászok és a középiskolai ifjúságnak összpóbjája: Kivonulás, felállás és szabadgyakorlatok. Vendégek fogadtatása. Ismerkedési estély a Pannoniában.

Püünkösd vasárnap 1900. június 3-án, d. e. 6 órákor ébresztő; 1/28 órákor tűzoltó gyakorlat a városmajorban; 1/29 órákor tornászati főverseny korlátón és lovon (a 3-dik szer a nyújtó délutánra marad) és hármas ugrás az ünnepi téren; 10 órákor diszközgyülés a városházán, a vendégek üdvözlése a városi hatóság részéről; 11 órákor szövetségi 14-ik közgyülés ugyanott; d. u. 1/2 órákor gyülekezés a tornacsarnokban, összpróba a csarnok előtti téren, diszmenet a városon keresztül az ünnepi tere; 3 órákor felvonulás az ünnepi téren, zászlók megkoszoruzása, himnus; 1/4 órákor szabadgyakorlatok, elvonulás; 4 órákor mintacsapatnázás, 100 m. síkfutás, gerelyvetés; 5 órákor a tornászati főverseny folytatása a nyújtón; 6 órákor füleslabda játék (Dr. Ottó József szabályai szerint); 8 órákor társasvacsora a tornacsarnokban.

Püünkösd hétfő 1900. június 4-én, d. e. 8—10-ig népies (atleta) főverseny (200 m. síkfutás, diszkoszvetés, magas ugrás); 10—12-ig football játék; 1 órákor diszzebéd a Casinóban, díjjak kiosztása; d. u. 3—5-ig ifjúsági verseny az ünnepi téren; 5—8-ig népünnepély az Erzsébetkertben.

Püünkösd kedden 1900. június 5-én. Tornász kirándulás Nagymartonba, innen gyalog Fraknóváraljára s a Rosáliára; ott ebéd, d. u. gyalog Savanyukútra s onnét vasuton vissza Sopronba.

A Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége a szövetségi verseny ügyében az egyletekhez az alábbi fel-szólítást intézte:

Tekintetes Elnökség!

Hivatkozással az 1899. deczember hó 14-én a Tekintetes Elnökséghez intézett körlevelünkre van szerencsénk értesíteni, hogy Igazgató Bizottságunk már teljesen kidolgozta a f. évi június hó 2—5-ig, a Püünkösdü ünnepék alatt Sopron városában tartandó országos tornaünnepély tervezetét.

Itt mellékelten küldjük tehát az ünnepély részletes tervezetét, a rend- és szabadgyakorlatok leírását, úgy az azokhoz szükségeltető szemléseti és kezelési utasítást, végül a tornászati főverseny gyakorlatainak leírását.

A versenyek a szövetségi versenyszabályok szerint fognak elbírálni, mely szabályok kívánatra újlag is tetszés szerinti mennyiségben megküldetnek.

Különösen felhívjuk a Tekintetes Elnökség figyelmét, a *mintacsapatornázásra*, mely az országos ünnepély alkalmával, miként a versenyszabályokból látható, külön megbírálás és díjazás alá esik. A mintacsapat gyakorlatai az Általános versenyszabályok 17-ik pontja szerint 6 héttel az ünnepély előtt, tehát ez esetben *foljó év április hó 20-ig* szakszerűen megírva, elbírálás végett a szövetség Igazgató Bizottságának bejelentendők, ezen határidőn túl érkező bejelentés figyelembe nem vétetik és a bejelentett mintacsapat a versenytől esik.

A mintacsapat bejelentésénél ki kell tüntetni a gyakorlatok tervezőjének nevét, az előtornászét, ki azokat befogja mutatni, és a csapat egyéb tagjainak neveit.

A mintacsapat tagjai, ha kitűnő vagy jó osztályzatot nyertek, éremmel tüntettetnek ki.

A szövetségi ünnepélyen való részvétel, a résztvevő tagok számának s neveinek felemlítésével *1900. május 1-ig* bejelentendő.

Az egyes versenyekben való részvétel *1900. május 15-ig* bejelentendő.

A mintacsapatban (miként fent jeleztük) úgy a tömeges versenyekben, füleslapda és football játékban való részvétel *1900. április 20-ig* bejelentendő.

A tervezetbe felvett játékok füleslapda és football mint versenyek fognak szerepelni, a füleslapda Dr. Ottó József szabályai szerint.

Itt megemlítjük, hogy a f. év június hó 3-án este rendezendő *társas vacsorán színpadi mulatványok* is lesznek, ha a Tekintetes Elnökség vezetése alatt álló Egylet hajlandó volna ez előadáson akár férfi akár női csapatot megfelelő egyenruhában bot vagy buzogány esetleg fűzér gyakorlatra kiállítani, azt nagy köszönettel vesszük s kérjük azt mielőbb bejelenteni.

A soproni versenypályára nézve megjegyezzük, hogy katonai gyakorlótéren, száraz füves talajon lesz, formájára nézve pedig a Budapesti Millenáris pályának fog megfelelni.

Megemlítjük még, hogy a szövetség titkára f. év márczius 1-től f. év április 15-ig fővárosunkból távol lesz s őt Maurer János ur (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 26.) fogja helyettesíteni, ki bármely ügyben a legnagyobb készséggel áll a Tekintetes Elnökség rendelkezésére.

Végül felkérjük a Tekintetes Elnökséget, sziveskedjék a lehető legnagyobb buzgalmat kifejtteni, hogy a becses vezetésük alatt álló egylet minél nagyobb számban vegyen részt az ünnepélyen. A magyar tornászok jó hírre meg kívánja, hogy most midőn az ország nyugati határán a tornászatban igen előrehaladt német nép szeme láttára rendezünk országos tornaünnepélyt, úgy számban mint minőségben megálljuk a helyünket!

A viszontlátás reményében, tornásztársi üdvözzettel:

Jász Géza s. k.
Orsz. tornaszöv. titkár.

Berzeviczy Albert s. k.
Orsz. tornaszöv. elnök.

A „Nemzeti hajós-egylet“ jelentése az egylet 1899. évi működéséről.

(XXXVI. egyleti év. Előterjesztett az 1900. márczius 28-án tartott rendes közgyűlésén.)

Tisztelt közgyűlés!

Az 1899. esztendőről, melylyel egyletünk fennállásának 36. évét töltötte be, a t. közgyűlésnek a következőket jelentjük.

A magyar evezős egyletek országos szövetsége a lefolyt évben június 18-án tartotta meg budapesti nemzetközi evezős versenyét.

Egyletünk eme versenyekben csak egy junior csapattal két négyevezős versenyben és Szandtner Béla tagtársunkkal a bajnoki versenyben vehetett részt. Junior csapatunk az I. sz. versenyben öt versenyzővel, a VIII. sz. versenyben pedig négy versenyzővel szemben másodiknak érkezett be.

A bajnoki skiff versenyben Szandtner Béla nem tudta ugyan egyletünknek megszerezni a kék szalagot Paukovich Ernővel, a Neptun budapesti evezős egylet tagjával szemben, de nagy fölényrel győzött Bécsben, a június 25-én megtartott nemzetközi evezős versenyen a senior skiff versenyben öt versenyző ellenében.

A bécsi versenyekre junior csapatunkat is több számban neveztek, de a csapat egyes tagjainak másnemű elfoglaltsága miatt csapatunkat fel nem küldhettük; a Tiszai regatta szövetség által Szegeden szeptember hóban megtartott versenyekre pedig az előre haladott idő miatt csapatot alakítanunk nem sikerült és így arra nem is jelentkeztünk.

A versenyekben elért csekély eredményeket azonban még sem lehet kicsinyelnünk, különösen ha figyelembe vesszük, hogy hivatásos trainer nem állott versenyzőink rendelkezésére.

Indítványozzuk, hogy a t. közgyűlés köszönetét és elismerését nyilvánítsa a versenyekben részt vett tagtársainknak, Szandtner Bélának és a junior csapat tagjainak, Schwicker Richárd, Vermes Nándor, Szandtner Gyula, Rumpelles János és Dr. Szilágyi Victorinak az egylet érdekében kifejtett odaadó közreműködésükért, valamint Almássy István művezetőnknek a training buzgó vezetéseért.

Október 7-én négy számból állott, jól sikerült házi versenyt rendeztünk. Különös érdeket kölcsönzött e versenynek a nyolcvezős verseny, melyre a Neptun budapesti evezős egylet collegiális szíveséggel bocsájtotta rendelkezésünkre egyik nyolcvezős hajóját.

Mint evezőseinket közelről érdeklő dolgot kiemeljük, hogy az országos evezős szövetség előterjesztésére a kormány módosította a hajózási rendszabályoknak a csónakok éjjeli kivilágítására vonatkozó határozmányait akként, hogy ezután éjjeli evezéseknél elegendő, ha a csónakokban a lámpát nem állandóan kitűzve, hanem csupán a szükség esetén való használatra — elfödve — készenlétben tartjuk.

Tagjaink létszáma 8 uj rendes és 3 vidéki taggal szaporodott, ellenben részint kilépés, részint halálozás folytán 7 rendes és 1 vidéki taggal apadt, úgy, hogy az év végén a létszám 1 rendes és 2 vidéki taggal emelkedett.

Mély fájdalommal emlékezünk meg itt Pscherer Miklós tagtársunknak 1899. decz. 17-én és Jankovich István tagtársunknak most legközelebb 1900. márczius 1-én bekövetkezett elhunytáról. Mindakettő a választmányának is sok éven át lelkes és buzgó tagja volt és elhalálozásuk súlyos veszteséget jelent egyletünkre nézve. Indítványozzuk, hogy a t. közgyűlés elhalálozásuk felett érzett igaz fájdalomnak jegyzőkönyvében adjon kifejezést.

Az evezési kedv emelkedését bizonyítja, hogy tagjaink a lefolyt évben 5000 kilométerrel eveztek többet, mint az előző évben. Kiemeljük itt Kertész Nándor, Habay István, Rumpelles János és Fleischmann Ottó tagtársainknak a „Hableány“-ban Pancsováig megtett távevezését.

Csónak-állományunk a lefolyt évben nem változott Csónakházunkat márczius hó 22-én hozattuk le a Margit-sziget mellé és október 11-én vitettük fel az uj.

'pesti kikötőbe téli helyére. Az első evezés márczius 14-én és az utolsó november 5-én az újpesti kikötőben történt.

A csónakház mellett levő lawn-tennis groundot ez évben is fentartottuk. A játérend érdekében július 20-án tartott választmányi ülésen szabályokat alkottunk és egyúttal elhatároztuk, hogy a fentartással járó kiadások legalább részbeni megtérítéseül azon tagjaink, akik a játékeret használják, évi nyolcz korona díjat fizessenek.

Kiemelendőnek tartjuk, hogy a lefolyt évben pénzügyaink oly kedvezően alakultak, hogy nem csak 1200 frtot fordíthattunk az előirányzathoz képest a tartalékalap javadalmazására, mely így 4806 frt 50 kr-ra emelkedett, hanem az évi számadást is 1279 frt 15 kr. pénztári maradvánnyal zárhattuk le.

Jelentjük végre a t. közgyűlésnek, hogy a főhercegi jószág-igazgatóságához a Margit-szigeten építendő állandó csónakház helyének kijelölése tárgyában benyújtott emlékiratunkra írásbeli választ még nem nyertünk, szóbelileg azonban közöltetett velünk, hogy kérelmünk figyelembe vétett és mihelyt a sziget rendezésének terve végelegesen meg lesz állapítva, állandó csónakházunk helye is ki fog jelöltetni.

Budapesten, 1900. márczius hóban.

A választmány.

Különfélék.

A »Budapesti (Budai) Torna-Egylet« f. hó 17-én tartotta XXV. rendes évi közgyűlését *Kollár Lajos* elnökle alatt a tagok nagy számban való részvétele mellett.

A közgyűlés a választmány évi jelentését, melyhez *dr. Andor Endre*, egyleti tag hosszabb beszédben szolt hozzá, helyeslő tudomásul vette.

Az évi jelentés szerint az egyletnek 1899. decz. 31-én 2 tiszteletbeli, 58 alapító, 246 működő, 83 pártoló, s így összesen 389 tagja volt, mely létszám a megelőző évhez képest 19 taggal való csökkenést mutat; 104 tornaórán 3122 tag, tehát egy órán átlag 30 tag tornászott; a vivásban 79 órán át 875 tag vett részt, egy órán átlag 11; ezek után megemlékezik az évi jelentés, mely *Holfeld Henrik* jegyző ékes tolláról tanuskodik az 1899. decz. 7-én tartott disztornáról, a Pozsonyban tartott II. kerületi tornaversenyéről, melyen *Brunhuber Béla*, egyleti tag vitte el a főverseny I. díját, az egylet pedig két mintacsapatával kitüntető díszoklevelet szerzett; hosszabban foglalkozik a játéktéren folyt élettel s a statisztikai adatok erről többet mondanak bármely dicséretes szónál: 159 játékvapon (ápr. 28-ától okt. 31-ig) 3659-en játszottak; a »Budapesti Lawn-tennis Club«-bal lefolyt clubközi mérkőzésen az egylet 15 match közül 12-nek megnyerésével mint győztes került ki és eredményt *Segner Pál*, *Vaniek László*, *Wein Árpád*, *Lakner Károly*, *Holfeld Henrik* és *Brandt József* vívták ki.

A közgyűlés tudomásul vevén a bemutatott pénztári kimutatást, vagyommérleget és a felügyelő-bizottság jelentését, a felmentvényt minden irányban megadta s egyúttal a jövő évi költségvetést is megállapította. A pénztári kimutatás szerint 1899. évben 7970 frt 4 kr. bevétellel szemben 7714 frt 26 kr. volt; jövő évre 16,571 K. 58 fill. bevétel és 16,420 K. kiadás irányoztatott elő.

A közgyűlés — elfogadván a választmány javaslatát — elhatározta: 1. hogy f. é. május 24-én az egylet negyedszázados fennállásának ünneplésére rendkívüli közgyűlést és a nyári játszótéren az összes sportegyletek közreműködésével tornaiünnepélyt tart, 2. hogy ezen jubileum emlékére örökös vándordíjat alapít, mely mindenkor

az egylet nyári tornaünnepélyén a győztes minta-csapatnak ítélendő meg és végül 3. hogy az egyesület 25 éves története megírassék és kinyomattassék. Ezen történet már el is készült, *dr. Czölder János*, *Krenedics Gyula*, *Bély Mihály* vállvetve irták meg remek tollal és tökéletes hűséggel, mely az egylet fényes múltját tükrözi vissza. Erről lesz még alkalmunk bővebben is megemlékezni.

Az ez után megejtett választáson megválasztottak: elnökül: *Kollár Lajos*, alelnökül: *dr. Czölder János*, választmányi tagokul: *dr. Andor Endre*, *Argay János*, *dr. Ary Pál*, *Bodocsi Béla*, *Demény Károly*, *Drohobeczky Miklós*, *Ferenchich Vilmos*, *dr. Harrer Ferencz*, *Holfeld Henrik*, *Kosztány Géza*, *Krenedics Gyula*, *dr. Makucz Arthur*, *Marsovszky Miklós*, *Papp Vilmos*, *Stolp Ferencz*, *Tichtl János*, *Ifj. Ujhelyi Sándor*, *Vidovics Rókus*, *dr. Wein Dezső*, *Wettstein Gyula*, felügyelőbizottsági tagokul: *Galambos Ede*, *Imreh Albert*, *Kneifel Antal*, *Micseh Endre*, *Beke Lajos*.

Az elnök köszönő szavak kíséretében s a közgyűlés lelkes éljenzése mellett rekesztette be a gyűlést.

A közgyűlés után nyomban megtartott választmányi ülésen a tisztikar következőkép alakult meg: jegyzők lettek *Holfeld Henrik* és *Papp Vilmos*, pénztáros: *dr. Harrer Ferencz*, ellenőr: *Vidovics Rókus*, szertáros: *Bodocsi Béla*.

A M. T. K. közgyűlése. A Magyar Testgyakorlók Köre márczius 17-én tartotta XI. X. évi közgyűlését a Wesselényi-utcza polgári tornacsarnokában. *Dr. Hirschfeld Antal* elnök megnyitva a közgyűlést üdvözli a nagy számmal megjelent tagokat s a jegyzőkönyv hitelesítésével *Heller Béla* és *Ungvár Antal* urakat bizza meg.

A *Lukács Zsiga* jegyző által bemutatott évi jelentésből kiemeljük a következőket: a kör a lefolyt évben főtevékenységét a tornázás fejlesztésére fordította. A fővárosi tanács e czélből átengedte a körnek a Wesselényi-utcza tornacsarnokot, mely czélszerű berendezésénél fogva sokkal jobban megfelel, mint az előbbi *Barcsay-utcza* s azonkívül sokkal kisebb anyagi áldozatokat is kíván a körtől. Rendeztek ez év folyamán 1 disztornát és két házi versenyt. Mindhárom nagy számú érdeklődő közönség nézte végig. A szövetségi tornaversenyen 12 taggal vett részt a kör *Pozsonyban*.

Május 6-án avatta fel a kör zászlóját, melyen az összes fővárosi és legtöbb vidéki sportegylet képviseltette magát, a M. A. C., a F. K. E. és a Budai T. E. pedig díszes szalagokat ajánlottak fel ez alkalommal.

Rendezett a kör két atletikai és kerékpár-versenyt. A júniusban rendezett 6 órás kerékpár-verseny az első volt hazánkban s a közönség nagy érdeklődése mellett folyt le. A jelentés örömmel említi fel, hogy e versenyt a kör tagja *Papp Ferencz* nyerte meg, ki számos győzelméből nagy dicsőséget szerzett a körnek és a sportsajtó ítélete szerint, hosszútávú versenyeken oly klasszist képvisel, minő hazánkban még nem volt. Az októberben rendezett atletikai viadal a rendkívüli kedvezőtlen időjárás folytán nem sikerült.

A pénztáros által bemutatott pénztári jelentés, valamint a jövő évi költségvetés elfogadtatott.

Miután még *Lád Károly* igazgatónak, *Bockelberg* művezetőnek és a tisztikarnak köszönetet szavaztak, megejtették a választásokat, melyek a következő eredménynyel végződtek:

Elnök: *dr. Hirschfeld Antal*. Alelnökök: *dr. Tedesco Lajos*, *Konta Arnold*. Választmányi tagok: *Bockelberg Ede*, *Ernst Vilmos*, *Feldbaum Imre*, *Feuereisen Mihály*, *Fischl Simon*, *Freund Sándor*, *Gedő Adolf*, *Gerendai Ferencz*, *Graber László*, *dr. Goldschmiedt Vilmos*, *Heller Béla*, *Handel Tódor*, *Herczeg Mihály*, *Lázár Viktor*, *Löw*

Bertalan, Lukács Zsiga, Malcsiner Gyula, Papp Ferencz, Réthy Ferencz, Sachs Lipót, Sebestyén Benő, Schey Ernő, Stern Kálmán, Spitz Izidor. Választmányi pöttagok: Bartos Árpád, Havas Lajos, Kovács József, Kozma Sándor, Spitz Gyula, Vermes Lajos. Számvizsgálók: Vecsey Béla, Radvány Jenő, Rónai Nándor. „S—V.”

Olympiai versenyek. A párisi világkiállítással kapcsolatos versenyeket a *vívóverseny* nyitja meg, mely három részre oszlik: *tör-* (fletret), *épéc-* (egyes kard, spádé) és *kardversenyre*. Előbbi május 14-től június 1-éig, utóbbiak június 1-től június 15-éig, illetve a kardverseny június 18-tól június 27-ig tart. Utóbbit a „Le Sabre” vívóegyesület rendezi. Minden fegyvernemre külön-külön amatőrök és mesterek versenye tartatik. A nevezési zárlat mindig egy hónappal a megfelelő verseny kezdőnapja előtt van. Külföldiek a vívóversenyre tétet nem fizetnek. A kardvívásban 8—8 díj van amatőrök és mesterek részére; egy-egy csoport díjazására 4.500 frank van szánva, az amatőrök tiszteletdíjakat nyernek, a mesterek pénzdíjakat, melyek elseje 1.600 frank. Azonkívül érmeik kerülnek kiosztásra.

A szepesi tanári kör iglői gyűlésén, melyen Róth M. elnököt, Hadik Rikárd tanár tartott előadást a játékdélutánok és a játékterek beosztásáról. Előadásában hangsúlyozza, hogy a tornatanítás tervbe vett átalakításával különösen tekintetbe kell vennünk nemzeti hagyományainkat, jellemünket és vérmérsékletünket; ennélfogva, ha az elvetendő német rendszer helyett befogadjuk az angol rendszert, úgy nem szabad azt szolgailag utánoznunk, hanem szükséges, hogy angol minta után oly játékokat és testgyakorlatokat honosítsunk meg, melyek a magyar ember jellemének leginkább megfelelnek. A régi magyar játékok ismertetése után a játékterekről és azok berendezéséről szól, s végül következő határozati javaslatot terjeszt be: 1. Ha valamely középiskola népesége a 300-at meg nem haladja, úgy az a szabadtéri és játszógyakorlatokra három csoportban, három különböző délután sikerrel vezethető s a csapatok felett a felügyelet is gyakorolható. A mely csoportnak játékdélutánja van, annak csupán délelőtti tanítása legyen. E célból tehát mindig egész osztályok alkossák a csoportot. 3. Az órarend beosztásánál a többi rendes tantárgy mellett első sorban a testi nevelés óráira, a rendes tornaóra és a játékdélutánokra legyen a főtekintet. 4. A játékező tanár díjazása a tornaórák kulcsa szerint történjék és ha a játszóhely közel van, úgy egy délután két órába számíttassék, ellenben három órába. 5. Ha a játéktér felügyelet alatt állhat, akkor annak itt vázolt és rajzban bemutatott beosztását helyesnek találjuk s azért azt elfogadjuk; ellenkező esetben mellőzendő minden felszerelés.

A nemzeti hajós-egylet 1899. évi igazgatósága:
Elnök: Fülepp Kálmán. Igazgató: Csik Imre. Jegyzők: I. Dr. Szohner Lajos, II. Dr. Draskovich István. Művezetők: I. Radisits György, II. Almássy István. Pénztárnok: Szandtner Béla. Választmányi tagok: Csuka Lajos, Hübner Ernő, Mayer Gyula, Pscherer Miklós, † Dr. Szent-Györgyi Imre, Dr. Wickenburg Márk gróf. Számvizsgálók: Kis Béla, Strobentz Rezső, Wéninger Vincze. Tiszteletbeli tagok: Dr. Eles Henrik, báró Eötvös Loránt, Rác Gy., Parks Ross Vilmos.

Az olympiai versenyek magyarországi bizottságának atletikai osztálya márczius 30-iki ülésén elhatározta, hogy próbaversenyt tart június 24-én a millenáris pályán. A próbaverseny egyes számai lesznek: 110 m. és 400 m. gátfutás, 100., 400 m., 800 m. és 1500 m. síkfutás, magas-, távol-, rúdugrás, súlydobás és diszkoszvetés, mely versenynemekben lesznek kiküzdve tudvalevőleg

a világbajnokságok a párisi versenyeken. A versenyeken a francia szabályzat lesz mérvadó és úgy ezt, valamint a részletes feltételeket legközelebb közlésezi a bizottság. Továbbá elhatározatott fenti versenyekre standard kitzése, melynek elérése nélkül az illető versenyző, ha győztes lenne is, nem tarthat igényt a kiküldetésre. A próbaverseny eredménye alapján fogja a bizottság a magyarországi öszbizottságnak ajánlani azon versenyzőket, a kiket a kiküldetésre érdemesnek tart.

A Budapesti Torna-Club közgyűlése márczius 24-én este folyt le. Az ülésen Bundsmann Jenő alelnök elnökölt és röviden hivatkozva az évi jelentésre, kéri a felmentvény megadását a választmánynak, a pénztári jelentés és költségvetés tudomásul vételét. A közgyűlés egyhangúlag megadja a felmentvényt és elfogadja a költségvetést.

Ezután Iszer Károly korelnök veszi át az ülés vezetését a tisztújítás tartamára és a szavazatok leadása után kihirdeti az eredményt. Elnök lett Bundsmann Jenő; másodelnök Iszer Károly; alelnök Kankovszky Vilmos; választmányi tagok: Balogh Hugó, Otte Ferencz, Gabona Károly, Kis János, Bláthy O. Titus, dr. Pokorny Sándor, Pesky János, Schwarzmayer Lajos, Prachtl József, Kakas Gyula, Sturza Károly, Wrehovszky Vilmos. Választmányi pöttagok: dr. Kovács Aladár, Róthy Károly, Szimély Árpád, Erményi Emil, Mirgay Gyula. Számvizsgálók lettek: Lucius Károly, Panny József, Kinelling János.

A »Budapesti (Budai) Torna-Egylet« által negyedszázados fennállásának megünneplése alkalmával a társ-egyletek közreműködésével 1900. május 24-én (áldozó csütörtökön) d. u. 4 órakor az I. ker., Krisztina-körúton levő *egyleti játéktéren* rendezendő *tornaünnepély műsora:*

1. Felvonulás.
2. Zászlók megkoszorúzása.
3. Bot-szabadgyakorlatok.
4. Csapatornázás:
  - a) a *társ-egyletek* csapatai az általuk választott tornaszerezen,
  - b) a *Budai T. E. tagjai:*
    - I. csapat: bakon, II. m. korlátón, III. m. ugrás, IV. a. korlátóe, V. rézsutos deszkán, VI. lovon (széltében).
5. *Minta-csapatok verseny-tornázása magas korlátón* a „Budapesti (Budai) Torna-Egylet” jubileumi vándordíjáért.
6. Egyénekenkénti versenyek:
  - a) 100 m.-es futás,
  - b) súlydobás magasba,
  - c) magasugrás földről.
7. Játékok csapatokban, minden egylet által szabadon választva.
8. Versenydíjak kiosztása.
9. Elvonulás.

Az egyéni versenyek mindegyikében a *díjazás:* I.-nek az egyleti *nagy ezüst-érem*, II.-nak az egyleti *kis ezüst-érem*, (5 vagy több versenyző indulása esetén), a III.-nak egyleti *bronzérem*; ezenkívül a 6. b) alatti verseny (súlydobás magasba) *győztesének* a „Budai hölgyek tiszteletdíja”.

Az ünnepély kedvezőtlen időjárás esetén f. é. május 27-én (vasárnap) fog megtartatni; a mintacsapatok verseny-tornázása azonban rossz időjárás esetén is május 24-én, de az egyleti tornacsarnokban (I., Attila-utca 2.) fog lefolyni, hacsak az összes résztvevő egyletek az elhalasztásba közös egyetértéssel bele nem egyeznek.

Nevezési zárlat:

- a) a mintacsapatok versenyére (a versenyszabályok határozata értelmében): *f. é. április 24.*
- b) az egyéni versenyekre (Bély Mihály, egyleti művezető kezéhez): *f. é. május 15.*

Uj sportegyesület a fővárosban. Budapesti Athlé-
tikai Klub czímmel uj sportegyesület alakult a fővárosban,
mely a football-t, vivást, uszást, kerékpározást és az
athléтика összes ágait fogja kultiválni. Az elnöki tisztét
egyelőre betöltetlen hagyták, alelnök Boros Arthur, titkár
Herendi Arthur, jegyző Bartos Árpád, pénztárnok Vámos
Ármin, ellenőr Havas Lajos, szertáros Radvány Jenő.
Az eddigi tagok száma 60.

Nemzetközi bajnoki tornaverseny Párisban. A
világkiállítás alkalmából ez évi július hó 29-én és 30-án
nemzetközi bajnoki tornaverseny lesz Párisban. A verse-
nyen részt vehet a világ minden tornásza. Versenyek
ezek: Nyújtó, korlát, gyűrű és ló száltében. Dijkra
20 ezer frank van kitűzve aranyérmekben és emléktár-
gyakban. A magyar tornászok közül többen készülnek
ugy erre a versenyre, mint az olimpiai játékokra. A be-
jelentések Lachaud képviselőhöz, a bizottság elnökéhez
(Páris, Rue des Mathurins 49.) intézendők. A bíráló
bizottság kétharmad részben francziából, egyharmad
részben idegenekből áll.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján!

Esemény a magyar irodalomban a

NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

az egyetemes történelem klasszikus könyve, a leggazdagabb
történelmi képtár.

12 kötetben szerkeszti a legkiválóbb magyar Marczali Henrik.
írók közreműködésével:

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET azért eseménye a magyar
irodalomnak, mert az első
teljes, tökéletes, minden igényeknek
megfelelő világtörténelem.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET megjelenésével minden
más világtörténelmi mű el-
avult és értéktelenné vált.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET az élet bibliája és nélkül-
özhetetlen mindenkinek,
a ki művelt ember akar lenni.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET az a mű, melyből az egyén,
a család, a társadalom
hazaszeretetet és összetartást tanul.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET fejleszti a műizlést, táplálja a
tudást, nemesíti a lelket.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET briliáns stílusával és pom-
pás illusztrációival nem-
csak tanít, hanem oktatva gyönyörködtet is és a legnagyobb
szellemi élvezetet nyújtja.

Eddigél három kötet jelent meg.
Négy havonként jön egy-egy kötet.

Bővebbet a prospectus, melyet mindenki ingyen kap. — A teljes mű ára 96 frt.

1 frt 50 kr. csekély havi részletfizetésre lapunk kiadóhiva-
tala útján e ren-
delőlap segítségével megrendelhető, mely kivágandó és levelező-
lapra ragasztva hozzánk beküldendő.

A Hercules testgyak. közlöny kiadóhivatala útján ezennel
megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól a

Nagy Képes Világtörténet

ezimű művet 12 kötetben 96 frtért. tudomásul vévén, hogy eddigél
három kötet jelent meg s a további kötetek 4 havonként jelennek
meg. Kötetezem magam a társaság pénztárához Budapesten a szállítá-
stól kezdve 1 frt 50 krt havonként mindaddig befizetni, míg a mű
teljes vételára törlesztve nincsen. Az esetleg elmaradó részletek
költségemre postai megbízás útján szedhetők be és ennek be nem
váltása esetén a mű teljes hátralékos vételára esedékessé válik.
A mű további kötetei a megjelenéshez képest és fizetésem arányá-
ban szállítandók.

Név: .....
Kelt .....
Állás: .....

Megrendelhető 1 forintos havi részletfizetésre lapunk kiadóhivatalában!!

1848 EZERNYOLCZSZÁZ- NEGYVENNYOLCZ.

A magyar szabadságharcz 1848—1849-ben.

Egykoru képek, kitünő kézírások, nevezetes okmányok, kiált-
ványok, falragaszok, egyéb jellemző nyomtatások és az összes
érdekes ereklyék teljes gyűjteménye, az egész szabadság történe-
tét előadó hű, új és részletes szöveg kíséretében.

Szerkesztették:

Jókai Mór, Bródy Sándor és Rákosi Viktor.

Ezerkét száz kép

eleveníti föl 48 és 49 hű történetét, a mely eddig ismeretlen, féltve
rejtgetett, becses és rendkívül jellemző képekből, nagyszerű
csataképekből, a szereplők teljes arcképsorozatából, a fen-
maradt ereklyékből domborodik ki és vésődik mindörökké az
olvasó emlékezetébe.

A szabadságharcz legszebb és legolcsóbb emlékműve.

Megrendelhető az alábbi rendelőlappal, mely kivágandó, oleashtóan
aláírandó és levelező-lapra ragasztva a Herkules Testgyakorló Közöly
kiadóhivatalához beküldendő.

A Herkules Testgyak. Közöly kiadóhivatala útján megren-
delem Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságnál
Budapesten, VIII., Üllői-út 18. az

Ezernyolczzszáznegyvennyolcz

ezimű diszművet:

A nem kívánt törlendő. { a) Aranyomásu bekötési táblával 12 frtért
és kötelezem magam, hogy a mű vételárát a szállítástól kezdve a
Révai Testvérek Irodalmi Intézet r.-t. pénztáránál Budapesten
fizetendő 1 frtos havi részletekben törlesztsem. Az esetleg elmaradó
részleteket a társaság költségemre postai megbízás útján szedheti
be, melyek be nem váltása esetén a teljes vételár esedékessé válik.

Kelet

Név és állás

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét,
elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt
a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz.
rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagyár részvénytársaság
BUDAPEST.